

PŮVODNÍ

BÁJKY a ROZPRÁVKY

pro

SLOVENSKAU MLÁDEŽ

sepsal

SAMUEL GODRA

Cena 60 kr. rak. čísla

V B. Ďarmotách

RYCHLOTISKEM LADISLAVA KEK.

1859.

REVIZIA

REVIZIA
1969

Num 153

Comanda

Sup. pretului 103,58

Is. Inv. don. 2.394/62

Centrul pedagogicé

Revisia

y 924.2

PROZPEV.

Bájky, vy útlocitě a milé dcery přírody krásné,
Perly drahé, hezké okrasy matky vaší!
Už před čtvřstoletím vaše po světě zblaudily sestry *)
Plejte jenom se lidi, zdaž žije ještě která.
Před časem nšly nějak v útlém věku svého dětinství,
Ve světě snadno si své zlámaly někde hlavy.
Jestli jejich na kterém hroby najdete místě osudném,
Z kvítků svých zpletené vence položte na ně.
S lásky jejich svazkem vy vašim se druhým s nimi svazkem
Spojte živé, mrtvé takt ony žiti budau.
Vás ale kam přivedau širém vaše po světě cest y?
Šnad rovný sestrám vás bude stíhat osud!
Nic se nebojte lidí, mužské vaše srdce nezaufej.
Jest vaše taužba nyní cíle vyvésti boží.
Pro slovo pravdy svaté padnauti je oslava léčná,
Činosti bojovníků věčně památka žije.

*)Bájky vydané v Skalci 1890.

Stánky dělejte jenom v dítek sobě srdci nevinných,
Sám vznešeny miloval syn nevinátka boží.
Ctnosti lásku jejich útlých zaštipte do srdci,
Tak stromy úrodné z pníka malého budau.
Dítiky malé jakové rozsývají símě za mládi.
Jen taková v stářížech bude někdy jejich.
Než maudré a staré hříšníky nechejte ve zlostech,
Tito nemohli přijít v místa z Egypta svatá,
Pravdu povězte i těm, žeť jsau hříšníci pohanští.
Tak nebudau hříšných omluvu miti činů,
Zlosti ukážete takým ve zivějším přírody písmě
Pravdy, které nevidí, v obraze zřítí mohau.
Nu, tedy Bájky milé, šťasinau vám vinšuji cestu,
Od Boha, jenž v stavě jest žehnati cestě vaší.
K odchodu líbání ode otce si vezmete vranci,
Uslyšaná slova pak jen směle mluvyte lidem.
Na špinavé řeči pak světských nedbejte mudráků,
Belzebubem hříšní nazvali Krista židů.
Pod slavné široká ukrejte se orlice křídla,
Pak si pohleďte na zem z té vysokosti dolů,
Slyšte co hrom zahučí, pozorujte na blesky nebeské,
A slišaně zvědávým pravdy povězte dětům,
Nad hvězdný peruti lehkou blankyt e vyšíněte,
A mlečným si nebes volně poplujte mořem.
Slávu tu nejvyšší zmizelým uvidíte za modrem,
A zvěstujjež o ní nížině této země.
Vichřice křídly dolů ku naši zemi zas se ponížte,
Všem k mluvení lidská ústa dajice věcem.
Úle plné včeliček dělníky přiveďte ku pracem,
A příklad lenivým nech mravenec je lidem,
Svadlá růže naplně pokorou ducha děvčiny krásné,
A prázdnu vy plně klásky ponižte hlavu.

Vlk lapený nočním zlodějům dej výstrahu přísnou,
Pak pamatát na chudau učte veverky zimu.

Uč, ty skřivánku, lidi velebit Boha. srdcem i ústy
Když své žalmy svaté v přírody chrámě píšeš.

Dobrotu nejvyšší klasové rozprostřite božskou,
Po širokých větrem se skloňující rolich

Kaktusy barvy nebes věčných ukážete paláců,
Kde zbláženě stkvaucí své duše bydlo mají.

Takto jazyk lidský dílům darující tělesným,

Bájky milé, pravdám dítky poučte božím,
Zahradničky božích štěpující staňte se kvítků,

V zahradě by ctností zrůstaly pníky vaší,
Asnad štěp jediný ze tisíců vzhůru vyrostete;

Ten bude dost hojná odplata, Bájky vaše!

PROSAICKÁ PŘEDMLUVA.

(na srozuměnou.)

Ponevadž tyto Bájky žádných předplatitelů na Slovensku nenašly: za toupřičinou druhý svazek stejné stímto velikosti k tisku připravený je spálen, aby mne ani chaufka nemohla nadejít, jej na můj náklad na světlo vydati. Tyto ale Bájky při vši lhostejnosti Slovákův předce samy sebou ku světlu se prodraly. aby si snad někdo nemyslel, že se před slovenské obecenstvo vystaupit, a v svém sice chatrném a však ne mráko ami podvátém, ale přirozeném, prosto-národním rauchu se ukázati bály. Že pak později, než měly, vyšly na světlo: toho jedinou příčinou jest jen tiskář. Při jejich ocenění, zvláště při jejich časté rozyláčnosti má se do povahy vzít, že pro slovenské ditky, pro které jsau větším dílem psány, jinší Bájky jsau potřebné, než pro anglické, francauzké a německé ditky vzdělaných a vyšších stavů. Já sice vždy chatrnější domnění sám o sobě chovám, ale při tom všem předce jsem na mé Bájky více než jednoho předplatiitele očekával a i ten jeden ne evang. ale kath. Theol. Professor jest. Při mém odstaupení z divadla slovenského nejvíce mne ty přemnohé chyby a nedostatky v mých knižeckách mrzí, které já nyní tak dobře, ba ještě lépe vidim, jako kterýkoli jiný

mudrák. Při takovém přenáhlení, když mne mé Znělky. Epigrammy a Bájky ani úplně devět měsíců práce nestály, u nemajícího ani Gramatiky ani Slovníka, nebylo jináče ani k očekávání. Já jsem si byl myslel, že to bude dost dobré pro ubohé Slováky, že se to vše v druhém vydání opraví, což mi není a nebude dopřáno. V samém ostatním epigramě stojí: dle tvé vůli, místo: po tvé vůli. J toť omyl tisku, jak se to ale mohlo státi, zde nebudu vysvětlovat. Když mnohý několik set zlatýček na svou kratochvíl přes jednu noc vydá: proč bych já tolik nebyl mohl s vděčností na vydání těch spísků vyhodit, jejichž děláni sladší rozkoš mi způsobilo, než tomu světáku jeho noční drahá zábava. Aspoň jsem se slovenčinou dva roky jako prešpurkský žák, a po dlouhé přestávce, zase dva roky jako padesátník zaměstnával, a ať se sám trochu pochlubím, ne cele na darmo. Já jsem prešpurkskou společnost, která potom tak krásně zkvetla, první vyučoval, i samého Stúra jak on mi to po desíti rocích sám vděčně vyznal prvním učitelem slovenčiny byl. S Bobem tedy milí Čecho-Slováci na věčnost, nejen vy, mojimi prácičkami zhrdnouce, můžete beze mne, než i naopak, ačkoli vždy Slovákem zůstanu; i já bez vás mohu být.

Psáno v prost. Pláchtineách 1858.

Vysvětlení některých neznámějších slov.

balik — batoch
blankyt — obloha,
chasa — hauf
chlum — reh
čaka — nádeje
dráha — cesta
Eden — raj
jásati radovat se
jeteli — datelína
jinoch — mládenec
jižný — polední.
hubený — chudy.
hošík — chlapec
koči — kočíš
kõmnata — izba
lázně — teplice
lemovaný — pramovaný
letnice — turíce
lomož — lermo
oř — koň
poklid — pokoj.

páditi — utkati.
pestrý — strakatý.
pešina — chodník
rakev — truhla umrlčí
řezník — mesiar
ručnice — flinta
rum — zborenisko.
ruzný — rozličný.
stopa — šlepěj
sok — nepřítel
šťěstěna — bohyně štěstí
teneto — osídle
vášen — náruživost.
vrah — mordar
Vesna — bohyně jara
zahalit — zakryt
zdroj — pramen
zdvorily — vlidný.
zřítiti — zrútiti.
viska — dědinka.

Užitečný a neužitečný úl.

Nanoseným medem voskové kamnaty (komůrky)

Měl vkusně zdělané jeden úl bohatý.

Ale nedostatku trapného se boje

Nevypustil ani jediného roje.

Kdo zná jákovi by mohli být potomci,

Marníci bohatých rodičů holomci.

Proto nerozmnožil plodu svého, aby

Nepovyschýnaly skladů jeho žlaby,

Jiný úl stojící při něm chudobnější,

Ale hospodari svému důvěrnější,

Neobával svého skrovného se zboží,

Když se jeho milá rodinka rozmnoží,

Která bude přede jeho tváří kvésti,

Poživajíc svébo živobyti štěstí,

Kapkami mozolů a pálcivých znojů,

Vychoval dost mnoho vypuštěných rojů,

Ktělí, že příhodné v létě časy byly,
 Všickni ve svých různých úlech šťastní byly.
 Za ochranu věrnou i svému včeláři
 Pod jeseň se svými zavděčily dary.
 Když mezitím ten úl samotný, bohatý,
 Nedal svému pánu tokavé odplaty.

Častokrát má větší osov z chudobného
 Církev, obec a trůn, nežli z bohatého.

Pilné včely.

Mladá matka řekne ke mladému rojí;
 Nech se každá včela k odchodu přistrojí.
 Brzo uslyšíte mé truchlivé zpěvy
 Které vám určitý čas k odjetí zjeví.
 Dokud já vám budu, ta, ta, zpívati,
 Mate si na cestu všecko přichystati,
 Včeličky, které ten přísný rozkaz mají,
 A kamže půjdeme? matky své se ptají.
 — Do světa, a sice do prázdného úle,
 Tak se musí státi, toť má pevná vůle —
 Do prázdného úle? včelky se zděsily,
 Cože by jsme v prázdném úli tom robily?
 Jak se budeme tam v nedostatku žít?
 Matka: darmo se mi budete protivit.
 Má vůle se musí od vás dítek státi,
 Povim vám tam, co tam budete dělati,
 Bndeteli si tam med zbirati pilně,

J tam se stanete šťastné neomylně.
 Na ten rozkaz všechny včely s matkou vyšly
 A z plného úle, do prázdného přišly.
 Ale že přes léto pilně pracovaly,
 Dřív než přišla jeseň, bohaté se staly.
 Pilná práce se všim lid zaopatřuje,
 J prázdné z počátku domy naplňuje.

Kůň a jeho ryfír.

Utká kůň cválem, a v tom prudkém běhu
 Přejde nenadále k strmicímu břehu.
 Chce se zastaviti vida propast v děse,
 Chce se zpátkem vrátit — ale nemůže se.
 Noh jeho pohyby mnohem prudší byly,
 Než aby se byly rázem zastavily.
 Tu skočí do vody, kde hned valným vírem,
 V propast byl pohlcen i se svým ryfírem.
 Takto s otrokem svým dělávají vášně
 Uvrhujice jej do propasti strašné.

Trojí chlapeč.

Janík a Daník šli spolu do zahrady.
 Tu se s nimi stretna Jiří da do svady,
 A začne za vlasy trhat, bit Janíka.
 Daník to vyda pryč, jak může utíka,
 Nechaje tam bratra bez pomoci svého,

Od toho lotříka hodně nabitého.
 Druhýkrát zase šli do té zahrady
 A Jiří se zase s nimi dá do svady,
 A začně za vlasy trhat bit Daníka.
 Než nyní Janík to vida neutíká,
 Než pomáhá bratru, tu se oba dali
 Do boje s Jiřím a hodně ho vyprali.
 Tu Janík bratrovi po bratrsku říkal,
 A y i on od něho více neutíkal
 Než přispěl k pomoci jak svému bratrovi,
 Jestliže se s Jiřím začně zas boj nový.

Duha.

Pět míst přivlastňuje si ve svém myšlení
 Kolébku přeslavné duhy narození.
 Nejprv dle vyřčení pilné hospodině,
 Kapusta chce mítí tu slávu v svém klíně.
 Nebo že listěčky její plné rosy
 Obraz duhy pěkné ozářený nosí.
 Potom za tu slávu pro lidi, pro Boha
 Prosby své vylévá nebeská obloha.
 Že se po obloze duha rozfahuje,
 Tam se nejkrásněji světu ukazuje.
 Za oblohou začnou volati oblaky,
 Že se po nich lesknau duhové zázraky,
 Že jen tmavý oblak příbytek jí chystá,
 Když jasná obloha nemá pro ní místa.

Zatim se déšť ozve hlasitěji ještě,
 Že se duha rodí z nikoho jen déště.
 Že táto čest vlasti basnického ducha,
 Žádnému jinému, jen jemu přislauchá.
 Naposledy ještě řekne slunce jasné:
 Že jsau z jeho praudů duhy barvy krásné.
 Nebo, že když v noci odvrátí svau tváři,
 Na žádném se místě blesk duhy nezáří.

Homer si před smrti musel chléb žebrati
 A po smrti pět měst chce mu svau vlast dáti.

Jiskra a kapka.

Jednu kapku vody s jednou jiskrou ohně
 Hrozná náruživost do sauboje pohne.
 Jiskra učinila nejprvé počátek,
 Co původ všech zemských a nebeských hádek.
 Proto násilnému i kapka nápadu
 Musila též vésti započatou svađu.
 Já jsem nejmocnější! jiskra povi kapce,
 A tebe převládnu, jako obr- chlapce.
 Nic na celém světě mé sile osobní
 Na zemi na nebi se nepřipodobní.
 Do každého těla mého živlu praudy
 Tajných vnitřností pronikají všudy.
 Já jsem původ žití, já jsem střela smrti,
 Má moc obživuje, neb všecko usmrtí.

Zbuzuji životy tvorů jiskrau lásky,
Aneb rozboruji jejich tuhé svazky.
Když podpálím rázem v příbytku prach pušný,
Padne dolů člověk z povětří bezdušný.
Mocnář, jehož ruka život lidský sráží,
Mne přede do ni chytit se neopováží.
Na popel obrátit města a osady
K tomu nepotřebí pro mne mnohé vlády.
Má jiskra padnau do hromového děla
Království a trůny vyvracuje zcela.
Z středu země jiskra k nebesům vyfoukne.
A nejvyšší chlumou mocí se rozpukne.
Když z nebes černého mraku vystupují,
Nebe, zemi, lidi hrůzou naplňují.
Kapka se nad míru v svém srdci zděsila
Slyšíc, že jest malé jiskry taká síla.
Pokorně mluví, že svou osobní mocí
Nebe strašiti a zem nebude mocí.
Ale že ve spolku se svými sestrami,
Neobyčejnými též vládne silami.
V kradnuli se jednau neysilnějším v nádra,
V hnilobu přivedu jejich žití jadra.
Pohlcuji ve svém víru lidské syny,
A je uvrhuji do své hlubočiny.
Nejen lidí, než i množství jejich lodí
Můj rozbařený vztěk do propasti hodí,
J do nejtvrděších skal dutiny činívám

A nejvyšší břehy pomálu podrývám.
 Přes úrodné pole, dědiny a města
 Hruzy plnau zkázu činivá má cesta.
 Ba i síla páry mě nepřemoženě
 Těžkau loď po řekách proti vichru žene.
 V samotnosti sice já sama jsem slabá,
 Než ti proti mnějsi v sve síle jen žaba.
 A tu prudká jiskra hněvem se rozžala,
 Do zápasu se s tou kapkou vody dala.
 Ale jak ní tato svou mocí zatřásla,
 Od té kapky vody jiskra tá vyhasla.

Málo čo vykoná člověk v samotnosti,
 Ale divy čini jenom v společnosti.
 To je i Rakauska hlas všem dobře známý:
 Spojenými, všecko vykonáš, silami!

Kůň a osel.

Pyšný kůň před hlaupým oslem se honosí,
 Že on na svém skvostném sedle krále nosí.
 Že ho každý mimo jdauci obdivuje
 Když jsi po městě s ním hrdo vykračuje.
 Osel koni řekne: to je pěkně sice,
 Že slavní králové tě ctí tak velice.
 Než na mau otázku odpověď dej nyní:
 Když král na skalnaté chlumpy cestu čini,
 Zdali i v ten čas po strmici pěšině

Neseš jej na sedle k nejvyšší výšině?
 Tu pyšný kůň k tomu sprostému oslovi,
 „To ti neznám říci“ rozpačitě povi.
 Než já to dobře znám, odpověděl osel,
 Tam se vyhledává bezpečnější posel.
 Ty v nebezpečnosti tom si neznáš radit
 Tam se musí i král na osla posadit.
 Hnedky ho dá hledat v nebezpečném čase,
 Toho, který se jen s ovečkami pase.

Poslední saud.

Na saudné stoličce už pán Kristus sedí,
 Litostivým okem na hříšníky hledí,
 Káže jim napořád přistupovat k trůnu,
 Aby vzaly pomstu anebo korunu.
 Prvního se zeptá: kdo jsi? já jsem etnostný.
 Saudce: před smrti jen, jinak bývals zlostný.
 Druhý povi: já jsem byl člověk pravdivý. —
 Jen když jazyk pravdy nebyl ti škodlivý.
 Třetí povi: já jsem byl pobožný vždycky.
 Saudce: před světem jen, než v srdci pokrytý.
 Pátý: štědrejší jsem pak všickni ostatní.
 Saadce štědrý? ty jsi býval marnotratný.
 Šestý: já jsem byl až přílišně pokorný.
 Saudce: pyšnis! mělš vzhled pokory potvorný.
 Sedmý: já jsem vedl v kápě život svatý.
 Saudce: lenivý byls, nechtěls nic dělati.

Osmý: já jsem byl v svých věcech opatrný.

Saudce: opatrně kladls jiným trny.

Děvátý: já jsem byl beze všeho hříchu.

Saudce: i bez etnosti slauže jenom břichu.

Desátý: kresfan jsem, a v krystu jsem zrustal.

Saudce: byl jsi žid a židem vždyckys zůstal.

Ostatni: „én magyar.“ Saudce ozve se: tak

Lháš svému saudcovi? znám tě, že jsi Slovák.

Všechněch, krom onoko Iživého Slováka,

Blažila v očistci věčné slávy čáka,

Do které skutečně očištění přišli,

Když z něho o kratší neb delší čas vyšli.

Než zpotvořenému tomu Slovákovi,

Aby šel k Maďarům přísny saudce povi.

Maďaři však, když v něm Slováka poznali,

Ze své společnosti ven jej odehnali,

Šel tedy k Slovákům, ale za Slováka

Nepřijali jej víc tak špatného ptáka.

Neznaje co činit, šel zase k saudcovi,

Který mu budauci a věčný los povi;

Nechceli tě Maďar a Slovák přijati:

Můžeš se kdekoli po pouštěch taulati!

Vůl a osel.

Pase chlapec, nechav školy

Vdolině osly a voly.

Jeden vůl sem tam blaudící

Přišel ku jedné studnici,
A pozře do ni náhodou
A vidí vola pod vodou,
Z toho velmi se zraduje
K druhům svým se navrácuje,
Aby jim to vypravoval
Co on tam v studni spatřoval.
Osel však nechce věřiti
Žeby to tak mohlo býti,
A vidí, najda tu vodu
Jednoho ze svého rodu,
Ku stádu se navrácuje
A tuto věc oznamuje,
Že v studni ne vola, ale
Osla viděl nenadále.
Než vůl při tomto slyšení
Nechce změnit své vidění.
By se však přesvědčil více
Jde ku vodě té studnice.
A zase jiného zhola
Nic tam neviděl jen vola.
Ku stádu se navrácuje,
A osla oslem jmenuje,
Že pravdu aneb nevidí,
Aneb oklamat chce lidi.
By se však přesvědčil více,
Jde ku vodě té studnice.

Začne se do ni dívati,
 A vidi tam osla státi.
 Ku stádu se navracuje,
 A pravdy své potvrzuje,
 A šeredných řečí mnoho
 Vylíl ná vola onoho.
 Tu jest do povahy vzato,
 Jakby se rozepře tato
 Skončila, proto tam posla
 Vyslali vola a osla.
 Tito jdauce k studni spolu
 Dívali se bystro dolů.
 Že, vrátic se pověděli
 Vola a osla viděli,
 Než ti dva kráutí svou hlavou
 Nespokojní jsauc tou zprávou
 Kdo měl pravdu? ani jeden
 Svým viděním klamným sveden.
 Takto lidé se hádaji
 Co sami dobře neznají

Pankrác.

Čili neslyšíte, vy moji čtěnáři,
 Jak se pruský král se zahrádníkem sváři
 Že mnohá květinka z jižných krajů chlaubná
 Nestoji v zahradě při skončení dubna.
 Ten dí: toby byla jen daremná práce,

Odvolaje se na svatého Pankráce,
 Že neví, co tento svatý ještě povi,
 Kdo zná, či škodlivých mrazů nehotoví.
 Král povi: já nedbám na tvého svatého,
 Ty se jen řiď podle nařízení mého.
 A tu ten zahradník s předtušenou bázni
 Vyňal jižné květy ze svých světnic lázni,
 A na rozkaz je do zahrady přesadil,
 Které přišlý Pankrác mrazem svým vyhladil.
 Král v nevoli pěsti včelo se uděřil.
 Že jak ten zahradník, v svatého nevěřil.
 A slib učinil, že v příští budoucnosti,
 Bude jej už míti ve větší vážnosti.

Žalost nad hrobem.

Proč jsi smutný psiku, mluv co chybí tobě?
 Co rmautíš tu při tomto novém hrobě?
 Na hřbitově se jedna žena ptala,
 Když tam o půl noci na hrobě plakala,
 V jehož podzemním a tichém, chladném stínu
 Suzeno jejímu odpočívat synu,
 Neznajíc v tom hrozném nářku si spomoci,
 Chodívala ho tam oplakavat v noci,
 Jakoby ho chtěla zhrobu vyhrabati,
 Z nelítostných rukau smrti jej vyrvati.
 Rozželený psík na ženu se ohlédne,
 Zdvihna se na zadní nožky své i sedne,

A řekne ku ženě jemu rovně smutné
Že mu jeho pána zlost smrti ukrutné
Vytrhla násilně z počtu živých lidí,
Jakového více nikdy neuvidí.
Že jeho tak drahau a vzácnau osobu
Tuto do nového zahrabali hrobu.
Tu mne nepřestává tužba po něm mučit,
Nikdo, ani smrt s ním nemůž mne rozlaučit.
Celé tři dny trvám bez jídla a pití,
Ach, smrt přijde i mne brzo umořiti.
Pronikne té ženy srdce náramný děs,
Že pánovi může byti tak věrný pes.
Že jej, jak ona při synovi zkušuje
Ještě i po smrti nade vše miluje.
A proto mu řekla s ženskou utrpností,
By už odstaupil od nářku a žalosti,
Spomoci nemohá tímto mu způsobem,
Nebo že jináče sám nad jeho hrobem
Hladem umořený zůstane ležeti,
A pobízi ho do příbitku běžeti
Chleba si pojisti, vody se napíti,
Aby mohl ještě mnohá léta žiti.
Než na to ku ženě tento psík odpovi:
Já jsem už ku smrti za pána hotový.
Nech jsi po končinách celé země zajdu
Nikde tak dobrého pána vic nenajdu.
Darmo mně už lásku ku životu vnadiš,

Ale učin sama ty to, co mně řadiš.
 J ty se právě tak, jako i ja myliš,
 Darmo nad synáčkem žalostivě kviliš.
 Ty se spiše, než já, zbaviš svého žele,
 Ty máš ještě doma dítky a manžele.
 Mně neplyne radost už tohoto světa,
 S mojým dobrým pánem i po mně je veta.
 Ačkoli té ženě zdalo se z počátku
 Že musi v dítětě hrob vstaupit v svém zmatku:
 Ač se ji celá zem smutnau rakvi zdala,
 Jakoby nad jejim hrozným losem lkala:
 Předce nezavrhlá radu toho psíka,
 A vrátila se do svého pokojíka.
 A ráno, když byla sladce se vyspala,
 Z dítek a manžela zas se radovala.
 Než už, když tam slunce zablesklo za rána,
 Ležel mrtvy psík nad hrobem svého pána.

Slunce a planéta.

Pověděla jedna planeta,
 K slunci: já chci jíti do světa,
 Nebudú jen vždycky doma smutit,
 Jen okolo tebe se vždy krautit.
 Dost jsem se už, to mi uznáš jistě,
 Natočila na tom jistém místě,
 Nemohu víc tužbu svou udusit,
 Něco jiného ve světě zkusit.

Uznej spravedlivost mé snahy,
A propusť mne na čas z mé dráhy.
Slunce nad tou prosbou se zadivi
A ji dost učinit se zprotiví.
Takto řekne k bláznivé planetě:
Čože tam chceš hledati na světě?
Nenili už dobře tobě doma,
Svého štěstí nejsi povědoma?
Půjdešli blaudit jak bludice,
Nenavrátíš domů se více.
Nato řekne zaslepená planeta:
Jen na kratký čas chci jíti do světa,
Trochu vůkol se poohlédám
Vynaučujíc novým se vědám.
Mnoho tam nového oko zočí,
Uzřím, jak se jiné hvězdy točí.
Jak velikého Boha
Široká je obloha
Jak svět kolem osy koluje,
Jako Serafin prozpěvuje.
Jak zrůstají nové světů satby,
Jaké čnějí tam za nimi hradby.
Jako řeky věků šustí,
Jako hvězdy znají hausti.
Jak velikého prostranství
Jest většího ducha panství.
Jako věčnost s tvorou časy

V obapolné hře souhlasí?
Jak boží moc, všech světů návalu
Odolává v jejich věčném cválu
Kdo vše hmoty nese na svém pleci.
A tisíce jiných chce znát věci.
Předmětové tito tak důstojní
Na mé čestě známost mou rozhojní –
Na to slunce řekne krátce:
Tato slova znějí sladce.
Ale když ti opustiš svou dráhu,
Cizina tě ve svém tuhém tahu
Do propasti té zachvátí,
Odkud nikdo se nevrátí.
J ty vice se nevrátíš,
Ale tam se věčně ztrátíš.
Ne, slunce, já se neztratím,
Já se k tobě zas navrátím,
Coby v cizině dělala,
Načby dlouho tam meškala?
Když podívá se na všecko,
Zas se vrátí k tobě děcko.
Nežli sestry mé svou vykonají
Roční cestu, zas mne uhlídají.
Slunce na to ku planetě:
Neznáš jak se děje v světě,
Obor světa svými uzly
Te přitáhne a okouzli

Věř mi, neštěsti nemineš
A na věky tam zahyneš.
O ne, zavolá planetá,
Ach, nebude po mně věta.
Velká jest má srdce žádost,
Rač jí učiniti zadost.
Už hotovy jsou mé vozy,
Mně neštěstí tam nehrozí.
Slunce planetě bez leku,
Dej se, dí, dej do útěku,
Nechcešli mne poslouchati,
Nechci více o tě dbáti.
A tu planeta s radostí,
Oblažená tou milostí,
Děkuji ti za to, svolá,
A hnedky ze svého kola
Dosavádního vyskočí,
Po nových dráhách se točí,
Než, sotvy že se ohlédne
Vůkol, strachem hned obledne.
Nebo světy v divém chvatu
Planetu v jejím závratu
Přitahují, odstrkují,
Do propasti uvrhují,
V které věčně bezedné,
Pořád v noci i ve dne
Posavád vždy hlouběji

Padá ze svých kolějí,
Aniž padat přestává,
Aniž kde víc zůstává.

Z kolějí svých kdo vystoupí
Tak na věčnost se prohlaupi.

Neštěstí s kočárem.

Seděli dva páni spolu v svém kočáru,
Ztrativše už všecku od strachu svou páru
Nebo jejich koně židem se splášili
A z cesty v svém běhu honem vystoupili.
Jeden však z těch pánů tolik mysle nabył,
Že vyskočil rázem, aby se nezabil.
Druhý ale takto dobře neznal skákat,
Jen slzy vylévat, jen žalostně plakat.
V tom svém nebezpečném kočáru zůstává;
Vůz se převrhne, pán „s Bohem“ světu dává.
Kdo v nebezpečnosti svém se nezná hnouti,
Musí vlastní vinou svou v něm zahynauti.

Zase takové neštěstí.

Vystoupivše z cesty naplašené koně
Začali běhati cvalem po záhoně
Dva páni, kteří v tom kočáru seděli,
Před hrozcí smrti velkým strachem mřeli.
eJden chtěje se z té smrti vysvobodit,

Odhodlal se byl ven z kočáru vyhodit.
 Ale sotvá že na ostrou skálu padne,
 Těle jeho smrtí náhlivou ochladne.
 Ten druhý v kočáru neznal co se stalo,
 A myslel si, že mu jeho štěstí přálo.
 Ale předce on sám nechce vyskočiti.
 „Může nyní, co jen chce, se se mnou dítí.“
 V tom při krémě zůstal těch konů běh divý,
 A ten pán v kočáru zůstal také živý,
 A plakal, když svého společníka našel,
 Že takou ukrutnou smrtí znáhla zašel;
 A řekl: koho má neštěstí potkati,
 Nemůže mu žádným činem odolati.

Janík.

Nasycený Janík od hněvu si plače,
 A žádá od matky cukrové koláče,
 Matka poví: nedám ti takou lahůdku
 Ta by mohla tvému zaškodit žalůdku,
 Tu máš jsili hladný, kus zdravého chleba,
 Ten dí, že je sytý, že mu ten netřeba.
 Na druhý den ale přišel hladný k matce,
 A prosí pokorně, prosí pěkně, sladce,
 Aby mu ráčila kousek chleba dáti,
 Že už nezná, co má od hladu dělati,
 Tato ale vidouc synáčka pokoru,
 Hnedky otevřela vedlejší komoru,

A tu synáček ten radostně si skáče,
Že mu místo chleba podala koláče.

Tak nic nevynutíš svou tvrdošijností.
Bůh pokorným dává všecko jen z milostí.

Líška a vlci,

Velký zástup vlků, kteří hladovali,
Jeden druhého od hladu napadali,
Jeden na druhého zuby své ostrili,
Maso trhající z pozbavených síly —
Když liška z blízkého pahorku viděla,
S podivením sobě takto pomyslela:
Nedávno spatřila jsem lidí hromady,
Kteří do takéto dali se též svady,
A jeden druhého na kusy sekali,
Vespolek si hlavy mečem utínali.
Stříleli náramně velkými kulemi,
Až polovička z nich ležela na zemi.
A to všecko jen pro marnou světa vládu,
A ne, jako tito vlci jen od hladu.

Pozdní pokání.

Jeden laupežník nic na tom světě nemá.
Krom těla a duše, a těmito dvěma
Hříšnými věcmi to mohl učiniti,
Co mu snad k spasení mohlo posloužiti.

Když se už dosti byl po světě nalaupil
 A mnoho věcí za pět svých prstů kaupil,
 Aby se ho lidé lapit osmělili,
 Odměnu na hlavu jeho vyložili,
 Že kdo ho živého k vrchnosti přinese
 Sto dukátů od ní domů si odnese.
 Když onen laupežník o té věci zvěděl,
 Ku spáse své duši obrátit je hleděl,
 Nebo po tak mnohých zločinů páchání,
 Oddal se byl celým srdcem na pokání.
 Znal jednoho muže velmi chudobného,
 Ale ve všech skutcích svých spravedlivého.
 Který neměl nic jen ženu a díata,
 Kterým spomoženo bude kusem zlata.
 J jda kněmu před ním provazem se svázal.
 A k vrchnosti se přivézti rozkázal.
 Vrchnost nad zločincem tím se zradovala,
 A odměnu tomu chudobnému dala.

Bez užitku není ani
 Předě smrti svou pokání.
 Ač to zlá je srdce rada,
 Kdo tak dlouho s nim odkládá.

Věrný strážce.

Přišel v noci zloděj, pes do něho štěkal
 Tak velký jako kůň; zloděj se nelekal
 Toho velikého psa, ale zahodil
 Kus chleba, tím chlebem tak mu ulahodil,

Že hnedky na skutku od štěkání přestal.
 A o jmění pána svého více nestal.
 Potom přišel ticho a už byl v předsíni,
 Tu jeden maličký psiček začal nyní
 Na něho štěkati. Zlodej mu chleb podá,
 Ale ten si pána za chleb nezaprodá.
 Ještě více tauto zradou se popudil,
 A tak velmi štěkal, že i pána zbudil;
 Který hnedky se svou ručnicí vyběhne,
 Střelí — a tu zloděj mrtvý na zem lehne.

Lepší malý strážce věrný.
 Nežli velký ale černý.

Hody.

Proč že to, o lidé, tak divně myslíte,
 Že v pokrmích hodnost svátků býti mníte.
 Když se jakákoli slavnost duchu strojí,
 Hnedky slavnost břicha ku ni se připojí.
 Slavných událostí podle lidské mody,
 Koruna pro břicho zvykly býti hody.
 Když nová stvoření na svět přicházejí,
 Jim na radost lidé hodují stkvostněji.
 Tak při vstaupení do svého povolání,
 Provozuje se též skvostné hodování.
 A když se spojují ženichové milí,
 Tehdáž se obzvláště pije, kratochvilí.

Když kdo živobytí zemské dokonává,
 Jemu k vůli velká hostina se dává.
 Když e veleslavný mocnář korunuje
 Celá jeho říše slavnostně hoduje.
 Když zvítězí vůdce nade nepřátely,
 Vojsko při číšech a hodech se veselí.
 Přijdau-li vánoce, velká noc, letnice,
 Každý věrný křesťan jí a pije více.
 Když svého přítele navštěvuje přítel,
 Výše míry jeho naplňuje pytel
 Ku náhradě nežli postní přijdau časy.
 Provozují lidé prostopašné kvasy.
 Jestli koho chceme zvláštěnji uctiti,
 Musíme ho hojně jidlem nasytiti.
 Hody tedy lidských svátků jsau podstata,
 A za jejich hodné svěcení odplata.

Nechci jísti více, méně,
 Na svátky, než každodenně,
 Kausek chleba, kausek masa,
 Při tom moje srdce jásá.
 K tomu pohár zdravé vody,
 To jsau pro mne skvostné hody.

Svatojanská muška.

Lítaly v zahradě svatojanské mušky,
 V nočním šeru vůkol jabloně a hrušky.

Chlapcovi se tyto blyskavé jiskričky
 Libily, že stkvějí se jako hvězdičky.
 Divati se na ně, jak mu je to milo,
 Jakby v té zahradce hvězdné nebe bylo,
 O, jak jsau to krásné, utěšené tvoyr,
 Jenž o Janě tmavé osvěcuji hory.
 Kdože z lidí bude vysloviti moci
 Ják krásni broučkové jsau to v tmavé noci
 Ve dne budau ještě o mnoho krásnější
 Nad mesic, nad hvězdy nebeské jasnější.
 Proto hned z nich jednu lapím z dobré vůle,
 A zavru ji dobře do mojí škatule,
 Aby mohl zitra ráno ji viděti,
 Jak se bude ve dne líbezně blyštěti.
 Ale když škatuli tu ráno otevře,
 Tu se jeho srdce mrzutosti zevře,
 Že té mušky, co mu svítila tak mile,
 Světlo ve dne jest jen, jako dřevo shnilé.

Lázně a řeky.

My teplice vřelé, máme slavné vody,
 Plné léků, plné zdraví a lahody.
 My jsme slavnější než vy tekaucí řeky,
 Co jen slepé dolů běžíte na věky,
 Ve vás se válejí, brodí se hovada,
 Z vašeho koryta pijí celá stáda.
 Mňohý člověk, když se pálenkou byl opil,

Ve vaši vodě se při mostě utopil.
Ba mnohý, kterému osud nelahodil,
Schvalně se do lůna vašeho zahodil.
Při městách, ve vojnách, při dobytka pádu
Skrývate ve vaši hloubi mnoho smradu.
Ale my teplíce, my slavné teplíce,
My jsme dozajista tisíckrátě více.
Naše jsau po světě rozhlašena zřídla,
Nám k vůli nechajť paláců svých bydla
Pánové a paní, a to nejbohatší,
Aby poživali slasti zde nejsladší.
Měšťané, zemané, hrabata, knížata,
Panenka, hraběnka, bohatá, ze zlata,
V našem se zreadle haupajic zreadlí,
Aby ozdravěli, aby zas omladli.
Na to děly řeky: my se nechválíme
Samy, ale předce pravdu vám povíme.
Kterí lidé ve vás se kaupají,
Nech, kolik jen chtějí, zlata mají,
Obyčejně jsau mdlí, slabí, choří,
Jejichž vnitřek ohněm hřichů hoří;
Jejichž ctností poraněné boky,
Vy léčíte vašimi vytoky.
Toť jsau všickni slabauši
Na těle i na duši.
Než těm mnohem větší sláva sluší,
Kterížto hbitě

V našem korytě
 Ne v teplé, než v chladné vodě se kaupají;
 Toť jsau chlapi! tito přednost mužstva mají.

Zlodějský úl.

Jeden ukrytý nedaleko v chrasti
 Nepřestával cizím včeličkám med krásti.
 Včelář ochrániti svoje včely chtěje,
 Vůkol hledal toho škodného zloděje.
 Ale že se dobře před ním uměl skryti,
 Nemohl jej v jeho peleši najiti.
 Potom, jakž ten zloděj z prvního včelína
 Všecko pobral, hned do druhého začíná
 Chodit kradnaut, a pak odtud do třetího,
 A tak dále. Ale když do posledního
 Přijda bojovníka mocnějšího našel,
 Od něho sám v boji převládaný zašel.

Mnozi potud jiuým činivaji zkázu
 Až si posléz sami nepolámau vazů.

Smutné včely.

Včelář vida včely zahálet, se lekne,
 A tato slova jim s mnohou hrozbou řekne:
 Čože vy včeličky jen doma sedíte,
 V lenivosti vůkol letáče chodíte?
 Či se vám už trochu dále nechce jiti,
 Ačkolí slunečko pěkně, jasně, svítí.

Ani větru není, a předce jste doma,
 Jaková že je to nešťastná pohroma!
 A když i některá smutným letem vyjde,
 Hned ještě smutnějším spěchem zpátky přijde.
 Proč že jste se staly tak velmi lenivé
 Jakoby jste více už nebyly živé.
 A tu včely s plačem řeknou ke zůfivci:
 Nejsme my jak se ty domníváš, lenivci.
 Neznášli, že jsme vždy byli pracovitě,
 Toho jsau svědkové kraje okolité.
 Než nyní proto jsme upadly do zmatku.
 Že jsme utratily naši dobru matku,
 Která nás řídila, rozkazy dávala,
 Mateřinskou láskou věrně zpravovala.
 Ale tuto dobru matku jsme ztratily,
 A spolu s ní všecku chuť, vládu a síly.
 J my ztrátu drahé zmatky své cítíce,
 Pracovat od žele nemůžeme více.

Člověk při veliké žalosti domácí
 Nemá žádné chuti ku nějaké práci

Janko a Danko.

Dva synové, jeden jméno Janka nosí,
 A druhý Daníka, byly v létě bosi.
 Dobře bylo v létě, když v chlapeckém spěchu
 Běhali při hrádku po trávě a mechu.

Ale když zblížily jesenní se psoty,
 Tu potřebovali tito chlapci boty.
 Mladší Danko přišel otce poprositi,
 By mu ráčil boty nějaké kaupiti.
 Tento zemský otec, jako ten na nebi,
 Dobře znal všeliké dítek svých potřeby;
 A že Danko ho byl za boty poprosil
 Hnedky na třetí den nové čizmy nosil,
 Ale ten starší syn byl trochu pyšnější.
 Jináče smýšleje než chlapec vezdejší,
 Myslí si-já bych se asnad ponižoval,
 A o svých potřebách otcí vypravoval;
 Zná on co mi třeba, není taký hlaupý
 Nech i neprosený synu boty kaupí,
 Otec tvrdošijnost jeho velkau vida,
 Na synáčka ani se jen neohlídá,
 Když mne otce svého pokorně neprosí,
 Nech chodí po zimě a po blatě bosý.

Modlí se k Bohu na nebi,
 Ač zná co ti je potřebí.

Honzík.

Našemu malému, bystrému Honziku
 Zachtělo se velmi jezdit na koniku.
 Líbí se mu to, jak kůň si hrdo skáče,
 A jezdec s nim lítá jak v povětrí ptáče.

Líbí se mu, jak se kůň vysoko strní
 Jiskry vůkol mcee a dupotem hřmí.
 Směje se, když koně ostruha popichá,
 Že hned prudším cválem bodnutý pospíchá,
 Jak se mu to líbí! v dětinské pokoře
 Prosí otce, aby koupil jemu oře.
 Otec jeho prosbu odepřel konečně
 Řka: žeby to bylo pro něj nebezpečné.
 Žeby si tak malý, a tak slabý v cválu
 Snadno krk roztrískal a řebra o skálu.
 Chlapec prosí, jako nerozumné děti,
 Že se bude mocně o hřivu držeti,
 Ale jeho otec odpírá mu zase,
 Koje ho, že se tak stane snad po čase.
 Po půl roku otec zas tu prosbu slyšel
 A řekne synu, že čas ještě nepřišel,
 O dva roky opět prosbu opětoval,
 Nad nesplněnými žádostmi bědoval.
 Ale když ten Honzík vždy víc v síle zrostal,
 Posléz předce koně žádaného dostal

Co si sám tužebně přeješ
 Dá ti to Bůh, když dospěješ,

Svévolné hřibě.

Půjdu dnes s tvou matkou do města na voze,
 A ty hřibě doma zůstaneš při koze,

Aby jsi od voza neodběhávalo,
Ale uvázané v stáji ticho stálo.
Aby nestratilo jsi se snad na cestě.
Aneb v davu jiných hříbat někde v městě.
Mladé ale hříbě poprosilo pána,
Aby mu tá zvláštní milost byla dána
Aspoň za vozem do města spolu jeti,
Že se bude pěkně jak slušno držeti.
Neyprv, jak spojený se svou řevou hrozen,
Spěchalo to mladé hříbě spolu s vozem.
Ale jak náhle šli přes palauk travnatý,
Pobralo do běhu hříbě svoje hnaty.
Nebo se mu srdce žádostí zatřásl,
Aby se na pastvě té zelené páslo.
Pán s vozem zastana omrzlost pocítil,
Dokud tam s velikou nesnázi je chytil.
Poví mu, aby to víc neučinilo,
Co mu hříbě vděčně, svatě přislíbilo.
Potom přišli dále ku pěknému háji,
Kde se listnatý křov a keř zelenají.
Tu konsk při voze své sliby nechaje,
Odběhne s rychlostí do tohoto háje,
V kterém po zelených křovinách se hostí.
Pán zase s velikou za ním omrzlostí
Chtě, nechtě druhýkrát musel odejiti
Boje se, že se tam může kdes ztratiti,
Hledaje ho všudy a po všech křovinách

Našel je sice, než jen po dvou hodinách
 Chycené hříbě se velice nadauvá
 Když jeho pán takto přísně mu domlouvá :
 Ží slib držet budeš, pán se tě netáže,
 Ale tě násilně ku vozu přiváže
 Aby jsi neušlo, aby tvá nevrlost
 Víc mi nečinila takovou omrzlost.

Kdo nezná svobody šetřiti si rázem
 Musí se přivázat nějakým provazem.

Tělesně chyhy.

Pěkná panna na svou nohu trochu křivá
 Tuto nohy chybu dlouhým šatem skrývá.
 Jiná před jinými zavírá svou hubu,
 By svět neznal, že je bez předního zubu.
 Tu tam na hřbetu její hrb skličuje,
 Pak bavlnou prázdné místo vyplňuje.
 Tam matka vysokou, hubenou dceřičkou
 Chlubí se vycpanou měkkoukou podauškou.
 Tam zas jak jesenní listek panna bledá.
 Svou bledost červenou barvou zkrášlit hledá
 Tam zas ten zeman vždy rukavičky nosí,
 Bynikdo ne [zvěděl, že ho svrbí cosi.
 Tam toho vždy hlavu přikrývá čepice,
 By svět neznal, že už nemá vlasů více.

Takto se sám sobě jeden každý líbí,
 Když skrývá před světem své tělesné chyby.
 Toť jest jen nevinný klam a podvod známý,
 Než krýt srdce chyby, toť jsau horši klamý.

Květ a hrnec.

Zahradník nakloní ku zemi své štje
 A dva květy hrnci pod večer přikryje.
 A takto jim řekne: proto vás přikrývám,
 Že svau každodenní radost ve váš mívám.
 Tento teplý hrnec buď vaše ochrana,
 By má radost s vámi nezmrzla do rána.
 Bezpochyby přijdau této noci mrazy,
 Které nepřikryté květinky pokazí,
 Zatím povi jeden: mámi zůstat v skrýtu
 A nevidět přes noc hvězdy na blankytu?
 Komu by se chtělo v svém mladém životě
 Přikrytým zůstávat v takéto mrakotě.
 Mráz mi ještě nikdy v ničemž neuškodil,
 Coby se mi stalo, kdyby ho pryč hodil?
 Ale mu ten druhý povi květ přikrytý,
 By se nedal svěsti svévolnosti city,
 Aby ho jen trpěl nad sebou do rána,
 Že to bude přes noc jeho jistá schrána.
 Než tento se nad tím v nevoli své strhne.
 A daleko hrnec ten od sebe vrhne.
 Přišla noc pro tuhý mráz byvší omrzlá,

Kterým nepřikrytá květina zamrzla.
 Než ten druhý květ svým hrncem dobře skrytý
 Uzřel v čerstvém zdraví ranní slunce svity.

Kdo se mrázu smrti v nemoci neštítí
 Uvadne, jako to nepřikryté kvítí.

Ovce a řezník.

Smutná ovce řezníkovi,
 Proč mi život bereš, povi.
 On ji ale zkrátka pravi:
 Jidávala jsi z mé trávy.
 Naposledy kdo neplatí,
 Musí se mu kůže zdráti.

Piján pije na uvěrek
 Až od židovských ještěrek
 Všech jmění zbaven bývá,
 Když k zplácení se nutivá.

Matka včel.

Královna včel se roztoná,
 A v nemoci této skoná.
 Včely matky nemajíce
 Rozželely se velice,
 A po několika dnech
 Zůstal prázdný úl včel těch

Od života jednoho
Často visí tak mnoho.

Maucha.

Na jabloni na jablku
Jedna maucha sedí
A vůkol na široký svět
S vrchu dolů hledí.
Jablko, na němž seděla,
Už silou nevládlo,
Proto větříkem pohnuto
Dolů na zem padlo.
Tu maucha tou náhodou se
Pochlubit nemešká:
Nebylabych věřila, že
Já jsem taká těžká.

Vrabec.

Když podzimní přišel čas,
Vlastovičky chtěly zas,
Blízké zimě vyhnauti,
V teplý kraj odletnauti.
Vrabec si předsevzeti
Vzal, že s nimi poletí.
Odolává nehodám,
Šťastně přijde až k vodám.

Než když letěl nad mořem
 Náramně byl umořen.
 V tom ho mdloba napadne
 V níž do moře upadne.

Nedávěj se k tomu dílu,
 Ke kterému nemáš sílu

Kočka.

Kočka, když se přechodila
 V komoře, myš ulapila
 A tu začne se s ní hráti,
 A ukrutně žertovati.
 Svobodu jí nyní dala,
 Aby před ní utíkala.
 Hned jí pustí, hned jí chytí,
 Takto trápí její žiti.

Kdo již dosti nešťastného
 Ještě víc sužuje,
 Že je srdce ďábelského,
 To tím dokazuje.

Psi.

Když povinnost svou učině
 Se procházím po dědině,
 Nenadále psů veliká

Hromada za mnou utká,
 Tito psové jak jen znají
 Strašlivě na mne štěkají.
 Nepohlédna na ně, ale
 Jen jdu cestou ticho dále,
 A hle tito psi po chvíli
 V štěkání se unavili.

Takto čin a ne jináče,
 Když padneš na utrhače.

Jaro a zima.

Ty jsi předce ukrutnice
 A pramen vši zhauby,
 Jaro řeklo k zimě, neb tvá
 Ostrost všecko hubí.
 Stromy z listů, lauky z květů
 Docela zbavuješ,
 Zvíře hladem, lidí zimou
 Náramně sužuješ.
 Div se nad těmy slovy
 Zima řekne jaru:
 Kdoby, kdybych já nebyla,
 Věimnul si tvých darů?

Po všelike omrzlosti
 Příjemnější jsau radosti.

Včely.

Celé leto litavaly
 Včely a med zbírávaly,
 Trávíce svůj čas s pilností
 Aby mohli v budoucnosti
 Sužujících bez neřesti
 Pohodlný život vésti.
 A však právě času toho,
 Když již měly medu mnoho
 Rozkaz dal Pán zadusiti
 Včely ty a med jim vzíti,
 Tak se mnohý usíljuje
 A v mladosti své pracuje.
 A když se již dost nasaužil,
 Aby dobrých věcí užil;
 Když již něco si nazbírál,
 Právě v taký čas umírá.

Včela a hedbávná housenka

Kdyby včely pracovité,
 Jedna včela jísti,
 Nebyly, nu takby lidé
 Neměli co jísti.
 Ano, poví červ hedbávný,
 Kdyby nic jiného
 Lidé nikdy nejídali,

Kromě medu tvého,
 Než raději, kdyby jsme my
 Hedbáv netkávaly,
 Lidé potom, mluv, čím a jak
 By se odívali.
 Ano, povi včela na to,
 Rozum tvůj je slabý,
 Snad nemají lidé raucha,
 Krom tvého hedvábi?

Perún a hrom

U nebeských dveří stoje
 Perún povi k hromu:
 Kdo ti rozkaz dal, aby jsi
 Udeřil do domu?
 Tak veliké neštěstí teď
 Lidem jsi učinil;
 Dům shořel! i kdoby z toho
 Skutku tě nevinil?
 Hrom se ale před Perúnem
 Začne vymlauvati:
 Já jsem zle nemínil, jen chtěl
 Jsem se žertovati.
 Nazdál jsem se že udeři
 Střela do železa,
 Jen tam kde se pokrmu pro

Oheň nenalezá.

J domníval jsem se také,
 Že krůpěje včasné
 Zalejí ten oheň, a že
 Plamen vodou zhasne.
 S takou věcí, která štěstí
 Lidské podvracuje,
 Perún poví, nechať že se
 Nikdo nežertuje,

Ryba.

Jen v potoku vždycky bývat
 Rybu namrzelo
 Proto se jí přestěhovat
 Do moře zachtělo.
 Sotvy že do moře přijde
 Velmi se zraduje,
 Když uhlídla, jaké množství
 Ryb po moři pluje,
 Ale tato radost velká
 Dlauho netrvala,
 Nebo jiná větší ryba
 Brzo ji zežrala.

Tak nešťastná bývá cesta
 Mnohému z dědín do města

Slepice.

Jak je skaupá naše paní,
 Rozpraví slepice,
 Ráno nám a večer dává
 Jen trochu pšenice.
 Než kdybych já hospodyní
 Svým slepicem byla,
 Jábych hojně mnohým zrnem
 Slepice krmila.
 A v tom přijde k věci, z něhož
 Se sype pšenice,
 Zrna hojně napadaná
 Žere tu slepice.
 Tu přiběhnau brzo tam k ní
 J kuřátka malá
 Jež však ona svým zobákem
 Hned pryč odehnala.

Takto skaupým bohatého
 Chudobný nazívá
 Mnohem však jest on skaúpejší,
 Sám když nětco mívá.

Kohauty.

Stojící na plotě jme se
 Jeden kohaut zpívat;

Jak to druhý slyší, počne
 Také se ozívat
 Přišel tento křik veliký
 Třetímu do uší,
 A hned ještě hlasitěji
 Zpívat se pokauší,
 Čtvrtý že má nasledovat
 Těchto se domnívá,
 V okomžení po dědině
 Každý kohout zpívá,
 Když nového cosy blázen
 Nějaký učiní,
 Každý z jeho bratrů, že má
 Též tak činit, míní.

Pták.

Pták nad vodou lítaje
 Do vody se dívaje,
 Vidí, že v řece také
 Litá ptače nějaké.
 Chce též průbovatí,
 Pod vodou litati.
 Však když spustil se do řeky,
 Tam zahynul v ni na věky
 V obraznosti co kdo vidí
 Nech se hnedky tím neřídí.

Trud a včely.

Když chytily truda včely
 A zabiti ho již chtěly
 Aby darmo více medu
 Nejdával, dí k posledu:
 Drahá matko, či mé žití
 Vlastní sestry mají vzítí?
 Jsem tvůj syn, na svého syna
 Sama matka zapomíná
 Nedej bratra, takto kvílí,
 Aby sestry usmrtily.
 A však přísná matka povi
 Daremnému synáčkovi:
 K synovi tak nehodnému,
 K bratrovi tak ničemnému
 Nemůž ani matka, ani
 Sestra míti smilování.

Sova.

Ze svých tmavých dír na světlo
 Sova ve dne vyjde,
 A tu hnedky mnoho ptáků
 K této sově přijde
 Tento se ji tak posmívá,
 A tento jináče,
 Ten ji šklube a pak tento

Po hlavě ji skáče.
 Pro urážky tyto mnohé
 Sova byvší vztěklá,
 Neznajíc jak se pomstíti.
 Jenom toto řekla
 Taky posměch snášim, když jen
 Jedenkrát jsem vyšla,
 Jakby bylo, kdybých každý
 Den ke světlu přišla.
 Netak, sovo nevidaná,
 Mnozí ptáci skřikli,
 Nebo by jsme potom na ten
 Pohled tvůj přivykli.

Medvědice.

Medvědice na lov vyšla,
 A když večer domů přišla,
 Nenašla již tato matka
 Doma svého medvěďátka.
 Prudkým hněvem splápolala
 Řkauc; já jsem se domnívala.
 Že i v mé nepřítomnosti,
 Mé síly, mé zuřivosti
 Budau báti se zvířatá,
 Ej, to smělost jest proklatá!

Vlk.

Z velkého ovčince jednu
 Ovečku vlk schytí,
 Utíkaje domů takto
 Začne si mysliti:
 Zejtra též a pozatím vždy
 Já budu sem chodit
 Dobře mezi ovce mi tu
 Se mi bude vodit,
 Když tak myslí, rázem přijde
 Pastýř mu v zápětí,
 Zastřelí jej, tak bylo po
 Jeho předsevzetí.

Začasto smrt svou nesnázi
 Předsevzetí lidská kazi.

Umírající netopýř.

Přišlanině netopýře
 Lapi hospodyně,
 A pro krádež tam přibije
 Jej proti slatině.
 Hořce lkal: co prospěje na
 Slaninu patřiti,
 Když nemohu ani kausek
 Více z ni užiti.
 Jak bych mohl lehčím srdcem

Život dokonati
 Kdybych se na slanine
 Nemusel divati

Chlapec a pes.

Jeden chlapec prostopašný
 Draždi na člověka
 Svého psa, jenž jej uhřizne,
 A na něho štěká.
 Otec za to jej potrestal.
 Tu chlapec otcovi,
 Nic zlého jsem neučinil,
 Zpurným hlasem poví.
 Pes zavini, psa potřebí
 Hodně potrestati;
 A však mu i otec jeho
 Znal odpověď dáti:
 Ten kdo jiných lidí k zlému
 Zlostně podněcuje,
 Jako vinník sám pokutu
 Rovnau zasluhuje.

Chlapec a pes.

Onen chlapec měl u boku
 Svém psa velikého
 Jenž napadne a pokausa

Cikána černého.

Otec za to jej potrestal.

Tu chlapec otcovi,

Já nedraždíl jsem psa nyní,

Hněvným hlasem poví.

Pes zavínil, psa potřebí

Za to potrestati;

A však mu i otec jeho

Znal odpověď dáti:

Ten kdo jiným nepřispěje,

Když může přispěti

Svau pomoci, musí také

Pokutu trpěti.

Opice a děti.

Opice své zemské pani

Šaty na se vzala,

V svém zevnejšku jako její

Pani vyzírala.

Po dědině se prochází,

Děti se nazdály,

Že jest zemská pani, proto

Ruce jí libaly.

Než kdy šla pod jedným stromem,

Tak nešťastná byla,

Že si strhla šlár, a že se

Tvář její odkryla.
 Tu děti, když místo paní
 Opici viděly,
 Prauty byly jí a do ní
 Kamením házely.

Jestli koho nehodného
 Draze si vážíme,
 Poznajice svůj blud tím víc
 Na něj se horšime

Páva a liška.

Liška vidauc zkrášleného.
 Páva majestatně,
 A slyšíc jak při své kráse
 Škřečí velmi špatně,
 Ej, kdyby od špatnějšího
 Ptáka, promluvila,
 Ten odporný hlas zněl, naň bych
 Se tak nehoršila.

Bratr a sestra.

Proč že mne, má sestro rano budíš časně,
 Když ještě sladce spím, když se mi sní krásn
 Za rána mi bývá sen nejlibeznější,
 Proč mi protrháváš rozkož nejmilejší,
 O hodině páté hnedky mne zbuzuješ,
 A spícího bratra svévolně sužuješ?

— Proč že, milý bratře, když při stole sedáš
Semnou, do sytosti najíst se mi nedáš?
Když některé jídlo jím s největší chutí,
Od jídla přestati tvůj pohled mne nutí.
Jábých ještě více snídala si chutně.

Kdyby jsi nebránil mně to tak ukrutně.
— Odpusť, sestro milá, darmo to nečiním,
Než s tebou jak věrný bratr dobře minim.
Takau radu zvykli lékaři dávatí

Od jídla, kdy chutná nejlépe, přestati.
Já chci, sestro abys vždycky byla zdravá,
Proto ti má láska tuto radu dává

— J ty tedy odpusť mně, bratře zdvořilý,
Žef ti potrhávám ranní sen tvůj milý.
Lékaři téz zvykli tu radu dávatí,
Ráno čím časněji z postele vstávati.

Já chci, bratře, abys vždycky býval zdravý,
Proto ti má láska kazí tvůj sen hravý,
Ha, sestro, takli mne pěkně chceš přelstítí?
Já ti už víc jísti nebudu brániti.

To mne bude těšit bratříčku velice,
J já tě nevzbudím časně ráno více.

Lidé chyby, které mají
Vespolek si přehlédají.

Včely vlastenecké.

Jeden velký motýl, který rád med kradne,

Přišel k úli večer na lahody vнадné.
 Obre tento bez vši bázně v úl se vklauznc,
 Přestavše svým hlukem všecky včely nauzně,
 Tu začal sladký med z každého kalicha
 Pauštěti napořád do prázdného břicha.
 Včeličky tohoto vraha se ulekly
 A před ním ve strachu k matce své utekly.
 Tato rozkaz dala, aby se zavčasu
 Chystaly pustiti s ním se do zápasu.
 Aby proti němu vedly boj žihadly,
 A celou moci jej ze všech stran napadly.
 Že není jiného k obraně prostředku,
 Jen se pohromadě tiskati do předku
 Ale ty včeličky v nesmírném zármutku
 Řekly: že i samy v tom bojovném skutku,
 Když tak nepřitele toho popichají,
 Zbraně své utratíc mrtvé popadají.
 Tu matka jich kleslau mysl takto zmužní:
 To jest jedenkaždý vlasti své podlužný
 Aby i svůj život prv ni obětoval,
 A tak svůj příbytek a svou vlast zachoval,
 Tu hned všecky včely v svém nadšení prudce
 Udeřily svými střelami na škůdce
 Mnohé sice v boji tom život ztratily,
 Ale předce domov svůj si ochránily.
 Ráno pán motýla v úli ležet našel,
 Jak v boji mnohými ránami byl zašel.

Když přijde nepřítel s vojskem svým do vlasti
Všickni jsau povinni za vlast život klásti.

Dvě blechy.

Po smrti tak mnohých dítek, bez utěchy
Zůstaly jsme, takto vzdychaly dvě blechy.
Ba i nás svým prstem každý večer honí
Naše hospodyně, když si šat odsloní,
Když pronásleduje ona nás tak zlostně,
J my odplatíme se jí nelitostně.
Tu se v tom usnesly, že z jejího raucha
Vleznu jí po tichu do jejího ucha.
Jak náhle jí v uchu sem i tam skákaly
Pani vlasy vzhůru od strachu vstávaly.
Od velkých bolestí od svého sehadla
Neznajíc co dělati v omdlévání padla
A tu jedna z těch blech řekne: už je dosti,
Už jsme se najedly pomsty do sytosti.
Naši hospodiny zcela neznívočme,
Než zpátkem do raucha jejího vyskočme.
Takto radíc hnedky ven vyleze z ucha,
Než ta druhá její rady neposlouchá,
Chtíc se ještě vždycky nadě ní pomstiti,
Utrápenau pani, ještě víc trápití.
A tu lékař přijda vzal trochu oleje,
A olej do ucha jejího vyleje,
V kterém ona blecha hned se utopila,

Že tak nenasytná ve svém pomstě byla.
 Ta pak druhá blecha na živě zůstala,
 A ještě dost krve z té pani vsávala.

Sněhová kule.

Na Tyrolských vrchů balvánu nejvyšším,
 K modrému blankytu nežli k zemi bližším
 Jeden smělý střelec vidí, jak ze sněhu
 Chce se klubečko jít do rychlého běhu.
 Mohl je zastavit na chlumu svou pěstí,
 Než netuše svého blízkého neštěstí,
 Ztěžovalo se mu znik té kule zničit,
 Dal se jí v běhu vždy víc a víc zveličít
 Až posléze jako velikanská hora.
 V hlubokém údolí do vlastního dvora
 Jeho dorazila, a jeho příbytek.
 Zasype, i ženu, dítky i příbytek.
 Nechtěl jsi neštěstí zničit na počátku
 Brzo do většeho uvalí tě zmatku.

Král a sluha.

S hodnostáři svými sedícího krále
 Sluha se při stole dotkne nenadále,
 Co jsi ti učinil? král se ho zeptává,
 Ale sluha králi odpověď nedává.
 Tu na něj panovník přísněji dotírá,

Než sluha zas něco jiného předstírá,
 Tu král se laskavě k mladému zachechce:
 Pověz mi hněd zjevně, nechat bude co chce.
 Sluha s bázní mluvě dolů oči hodí:
 Že chytil jen zvíře, co po hlavě chodí.
 Tu král ná to řekne: to nic zlého není,
 Toť jest, žeť jsem i já člověk jen, znamení.
 A hned na odměnu vyňal dukat z vačku,
 A ostýchavému podal ho čtveráčku.
 Že byl tak obdařen od krále ten sluha.
 Hned nepokojila po dukatě tauha.
 J jiného sluhu, který se též krále,
 Jakby něco lapil, dotkne nenadále.
 Král i tuto smělost bez ptání nenechá,
 Sluha však hned řekne že to byla blecha
 Či jsem já pes? poví král v svém rozhněvání
 A hned jej na skutku od sebe odhání.

Po tváři a očech, po skutku a řeči
 Můžeme poznati vnitřnost člověčí!

Ruhač.

Ozívá se z černých oblaků hrom strašný,
 A tu jeden mládec velmi prostopašný,
 Spěchavši do domu v rovné společnosti,
 Začíná o hromu mluvit s rauhavostí.

Já se neuleknu nebeského hromu ;
 Komuby ten strachu nadělal? nikomu,
 Kdo je bázlivý, nech modlí se a klekne,
 Má smělost se jeho mumláni nelekne.
 Aby jste mne jako mládence bez leku
 Poznali před vámi dám se po útěku.
 Vy můžete všickni zmoknauti do kůže,
 Můj hřbet taký mok snášeti nemůže.
 A tu ti maudřejší jeho vrstevníci,
 Před nebezpečenstvím jej vystřihajíc,
 Radili mu, aby toho hřimatele,
 Podle poučení jejích učitele.
 Více se obával, když zvučí rev hroma.
 Neskryl se pod strom a neběžel do domu.
 Smělý jinoch povi: coby znal učitel,
 Jen dítky bit, to je jich starý nepřítel.
 To je lepší rada, se před deštěm skryti,
 Jako půvěřčiním řečem uvěřiti.
 A aby jste znali, že vás umem předčím,
 Hnedky o te pravdě skutkem vás přesvědčím.
 Počna cválem běžet „vy střely ohromné,
 S posměchem vykřikne, udříte že do mné“.
 Tu sotva že přišel k vysokému stromu
 Hned jej tam zastihla smrtná střela hromu.

Tak bývá víry duch
 Nevěrou podříván;

O nemýlte se, Bůh
Nebude posmíván!

Vůl.

Jeden hladovitý vůl v bujném jetelí
Příliš se přeplnil svůj žaludek celý,
Dostav se do krmě přehojné bez platu.
Nemohl se zdržet ve svém žravém chvatu.
Dokud jen žaludek nětco bráti stačil.
Pořád ho jen novou tíží více tlačil.
A když mu byl už dost žaludek obtížen,
Rázem ho napadla sužující žížen.
Dokonaje tedy v jetelí své hody,
Kráčí ku potoku napíti se vody,
Které se tak mnoho, tak na zbytek napil,
Že hned v jeho střevách velký bol ho trápil.
Od kterého jeho břicho se zeduje
Tak velmi, že sotvy trápně vydychuje.
Tu jeho hospodař, vida že už ležel,
Bije ho svým kyjem, aby cválem běžel.
Ale vůl zedutý nechce se už hnauti,
A pro svou nemírnost musil zahynauti.

Nemírné jedení, pítí
Zvyklo mnohé usmrtiti

Zima.

Dobře je v létě, nez pominulo léto

A k nám velká zima přišla noci této
 Matka se jí táže: dcerko má upřímá,
 Pověz že mi odkud přišla tato zima?
 To můj rozum neví ta odpověděla
 Z které strany, z které dalky přiletěla.
 Matka jí nadvrhne: já zimu nevidím,
 Ačkoli po celé chyži okem slídím.
 Ukaž mi prstem kde jest, na kterém místě,
 Neukážeš-li tak lhala jsi mi jistě.
 Dcerka se do pláče před matkou pustila,
 Že ona nepravdu nikdy nemluvila:
 Že sic nezná, odkud zima nám přichází
 Aniž zná, na kterém místě se nachází:
 Že nemůže nikde vidět ji očima;
 A však dobře cítí, že musí být zima.
 A tu políbila její čelo matka
 Přitisknauc ji k srdci: neplač dcerko sladká,
 J já, i tvůj otec, i všickni citíme.
 Tu zimu třebas ji nikde nevidíme.

To, co téměř všickni cítí.
 Ach to musí pravda býti.
 Nevidím sic Boha mého,
 Ale cítím lásku jeho.
 Nevidím sic život věčný.
 Cit jest důvod doztatečný.
 Kdo mi ten cit ráčil dáti
 Nemůž srdci mému lhát:

Pán a ořech.

Co mne svou sekerou tak ukrutně biješ,
 Nelitostným ostřím v útrokách mých ryješ.
 Tu hospodář řekne tomuto ořechu:
 Vytnu tě, neb nejsi více mi k prospěchu.
 Žádného ovoce nechceš vydávati,
 Nebudeš tu darmo v zahradě mé státi.
 Ořech di: když předtím ovoce jsi hledal
 Zda jsem ti každý rok dost ořechů nedal?
 Hospodář odpoví: zapomněl jsem to již
 Ale nyní jako darebák tu stojíš
 Už nemůžeš nikdy víc ovoce rodit.
 Proto tě chci vyfat a na oheň hodit.
 Takli, ořech poví, na vše zapomináš,
 Za dobrodiní mne v starosti vytínáš?
 Byl jsem dobrý, dokud ovoce jsem dával,
 Lahůdky tvým dítkám nosit nepřestával.
 A nyní, když více nic nemohu dáti,
 Ani mi nepřeješ na svém místě státi.
 Ty tak, nevděčnicku, činíš se mou nyní,
 Jako obyčejně svět za dobrodiní.

Starší a mladší bratr.

Starší bratr chce dnes vyjít na lovy,
 A mladšímu, aby zůstal doma, poví;
 Aby nezaškodil asnad mň prách púšný.

Než tento svěhlavy byl a neposlušný
 Proto si umínil předkem tajmo jíti
 A v lese se někdo do haušti ukryti.
 By slyšel, když bratr z pušky své vystřeli
 Do jelena, jako ozve se háj celý.
 By viděl, jak budu zajice běžeti,
 Zbrocené svou krví na zemi ležeti.
 Co si umínil to i také učinil.
 Šel do háje, kde jej křov listím zastinil.
 Dobře znaje bratra staršého myšlénku,
 Kde loví, když domů nosívá pečenku.
 Starší též jde z puškou do známého kráje,
 O bratrovi v haušti skrytém nic neznaje,
 Který slyše bratra chod hnaut se začíná,
 Lovec mněl že je tam ukrytá zvěřina,
 Dobré k vystřelení místo si vypátrá,
 Střelí a zastřelí místo zvěři bratra.

Či neposlušný, a či nepozřetelný
 Bratr, zavinil ten přestupek pekečný?

Nebeská a zemská kapka.

Já nebeská kapka, která jsem z oblaků
 Převysokých přišla do temného mraku
 Nizké zimě, v jejíž lůně tu přebýváš,
 Kde se v tuchém bydle před světem ukryváš
 Pozatím i já tu v tvém pokojném stanu
 S tebou až do smrti bydletí zůstanu.

Tu zemská dí: jestli tobě se tu líbí,
Zůstaň se mnou, však nám i tu nic nechybí
Než kde jsi až posud svoje sídlo měla?
Na vysokém nebi, jí odpověděla,
Tam jsem v těch nebeských bydlela paláciích,
Vůkol se kaupala v měkaunkých oblacích,
Nade nejvyššími chlummy se vznášela,
Z vysokosti dolů do nížin hleděla.
Kam se mi libilo, po celé obloze,
Volně jsem se vezla na vichrovém voze.
Z velkého Londína až tam do Paříže
Bývala má cesta lehká bez obtíže.
J Čechův jsem Prahu čašem navštívila,
A odtud do slavné Vídně pospíšila.
Není toho kraje, není toho města,
Kamby mne nebyla přivedla má cesta.
Má paroloď, jako v zemském opodáli,
Nikde se nešťastně nebuchla o skáli.
J tance v salónu ozařeném blesky
A zvučícím hudby hromovými třesky
Provozovala jsem s vichrem se chvějícím.
A do viru svého mne zachvácujícím,
Tu se jí zeptala zemská krůpějička:
Proč že jsi přišla do mého pokojíčka
Z tak veliké slávy, z tak šťastného nebe,
Jako jsi se mohla tak ponížít sebe?
Však nepotřebuji to ti připomenaut,

Že tu musíš na svou slávu zapomenout:
U mne nezakausíš žádné slávy světa,
Tu se bez rozkoši pominau tvá léta,
Nebudeš na dýmných měst skvostnosti hledět,
Ale jen vždy doma při tichosti sedět.
Ta nebeská povi: to jsem dobře znala
Právě proto k tobě jsem připutovala.
Těch světských radostí jsem se nasytila,
Užby raději jen při pokojí žila,
Ach, v tom ustavičném hluku a hemžení
Opanuje srdce světa omrzení,
Už mi začal los můj vždycky býti těžší,
Už mne sláva, rozkoš světa víc netěší.
Má celá podstata už byla přítěžká,
Nechtěla jsem tam být dala jen do dneška.
Tou nesnesitelnou zmařená těžkostí
Padnauc chci hývati tu s tebou v nízkosti.
Ale zemská povi: to je předce divné
Že se velké štěstí může stát protivné.
Když mezi tím mně ta při mé spokojnosti.
Nezhnusil se ještě můj los chatrnosti.
Jakže by jsi u mne, ty z nebe rodilá,
Dcera z jiných látek, tu spokojná byla?
Nemýl se má sestro, povi tá nebeská,
Ne vysoké nebe, ne obloha hezká,
Ale lůno zeme, jest má domovina,
Tam v ní se nalézá všecka má rodina,

Ku které mne nyní, po dlouhém blaudění
Zase se navrátit, nutí přirození.

Už mnohý tam nechal všecku světa slávu,
A šel do pokoje ukryti svou hlavu.

Pltníci.

Udatní pltníci, tá rodinka naše,
Rodili z Liptova, tam od Mikuláše.
Snésli mnoho dřeva ku brodu při Váhu.
Chtějice nastaupit do Komárna dráhu,
Dolů z převysokých hor žláby a spády
Nashrnuli mnoho jedlí do hromady,
A pak na své pltě mistrovně složili,
A všecko k obchodu sobě připravili,
Než řečiště Váhu bylo nyní melké,
A břemeno mnohých pltí bylo velké.
Proto uzavřeli za máličko čekat
Dokud budau z Tater děstů vody štěkat.
Když Váh viděl tato přetěžká břemena
Na svůj vodní, měkký hřbet naložena
Takto zalkal v srdci: budauli kmé strasti
Lidé vždy břemena větší na mne klásti?
Obtížily nyní mau maličkau vodku
Nesnesitelně až do samého spodku.
A já mám vždycky v svých mdlobách namáhat.
Víc nežli vystačí moje sila tahat.

Moji údové jsau slabi a nemocni,
 Ale chtěji čekat až opět se zmocni,
 A potom mne koly, jako na rozchodnau,
 Abych je hnul z místa, do mých boků bodnau.
 O, potlačitelé! jen trochu čekejte,
 Dokud se nezmužim, poshovení mějte.
 Doufám v Boha mého, že dostanu vládu.
 A všech mojích břemen rozbořim bremadu.
 Přišla černá noc, tu ze všech stran přivaly.
 Valiti se z Tater do Váhu začaly.
 Které ho tak hroznou silou naplnily.
 Že se všecky jeho žily rozvlnily.
 Tu rozbauřený Váh mezi blesky, tresky
 Vystupuje ze své dosavádni stezky,
 Do plti se oddá, a je rozhazuje,
 Na vše strany, a všech břemen se sprošťuje.

Rozbauří se v silách svých i mysl krotká.
 Když nesnesitelná nehoda ji potká.

Lev a hyena

Tam na dvojích klecích mříže jsau železné.
 Za nimiž viděti dva zvěři libezné.
 Jeden se jmenuje pověstná hyena,
 Nad níž horší není nikdo jen zlá žena
 Druhý pak lev sluje ten mocný král zvířat.
 Jenž zná v každém boji s okům odepírat.

Hyena pokoje v kleci nalezá
 Ale jako vzteklá kousá do železa
 Z jednej strany se na druhau metá stranu
 Jakoby si chtěla prolomiti bránu,
 Kterouby uprchla zase na svobodu.
 Nemohauc snášeti žaláře nehodu.
 Než lev, rek udatný na svobodě venku,
 Koří se nyní na sehnutém kolénku.
 Leží nepohnutě, jakby nic neviděl,
 A že je v žaláři náramně se styděl.
 Tu mu povi na nej pohlednauc sousedá,
 Proč se vysvobodit z žaláře nehledá.
 Proč jak všecko vůkol nekausá jak ona,
 Ale jen v svém smutku běduje a stoná.
 Lev povi: když mne tak hrozně los uděril,
 Darmo by se jemu v pautách zpronevěřil.
 Lépe jest nehodný osud svůj snášeti,
 Jako zuby svými nadarmo škřipeti

Farář a farářka.

Farářku v nemoci těžké farář koji,
 Neb přibližující smrti své se bojí.
 Lekáš-li se večer v lůžko své se brátí,
 A přes noc do rána budaucího spátí,
 V noci jsi všech smyslů jako pozbavená,
 A ležíš jak mrtvá do hrobu složena.

Ta poví: večer se nebojím jít spát,
 Neb znám že přijde čas ráno zase vstátí.
 On dí: a či neznáš, že tak po snu v hrobě
 Svitne nového dne krásné jitro tobě?
 Že smrt jest jen tmavá noc, jenž v podobizně
 Této zemské noci, ztratí se a zmizne.
 Netrvá na věky nic na této zemi,
 V noční tmě se blyští nebe pochodněmi.
 Tak nemůž vždy trvat ani noc hrobová.
 J do té zableskne žití záře nová,
 Která tě jak ranní slunce ze sna zbudí:
 J proč se tvé srdce strachem smrti trdí?
 Farářka odpoví: proto mi je těsná
 Má mysl před smrtí, neb bytby se ze sna
 Smrti zas k novému ránu probudila
 Vás nikde nevidauc hořce by kvílila.
 Ale tu na zemi ráno k novým bidám
 Zbudíc se vůkol mne vás všech zas uhlídám.
 Farář jí zas kojí: když ty ráno včasně
 Vstáváš, a tvůj manžel, a tvé dítky krásné
 Ještě v posteli spi tíše jako v hrobě.
 Čili pro nás mrtvé teskno bývá tobě?
 Farářka odpoví: ne, nebo jsem jistá,
 Že zas povstanete živi z svého místa,
 Třebas dlaužej za tři hodinky si spíte,
 Nelekám se, neb znám že zas procítíte.
 Tu jí farář těší: ženičko má milá,

Proč žeby jsi proto v tom kraji truchlila,
 V kterém po své smrti probudíš se dříve,
 Že tam tvoje dívky hned neuzříš živě,
 J v tom buď jistá, že i my proctíme
 Ze sna smrti, že tam zas uvidíme.
 Nechať ti to strachu žádného nedělá,
 Byťby jsi se tam samotnau uzřela,
 Byťby i na zemi členy tvé rodiny
 Ještě tiše spali za dvě, tři hodiny.
 Brzo se probudíc i my z této země
 Půjdeme k tobě, kde zase se shlédneme,
 Než farářka řekne: vy můžete žiti
 Dlauho, a já tam mám dlauho sama býti.
 Farář na to povi: když tý tuna zemi
 Ráno z lože vstáváš první mezi všemi,
 Jsili samotná? či sluhové a slušky
 Hausenky a jiné tvoje dobré družky
 Nejsau vůkol tebe? čili neožívá
 Sluncem celá země, či ptáctvo nespivá
 Které svými zpěvy srdce tvé zblázuje,
 Jenž v slastech na spici nás nepamatuje.
 Takto i kdekoli po smrti proctíš
 Slastmi tvorů božích srdce tvé roznítíš,
 Tu farářka povi: to může sie býti,
 Než já nepřestanu jen po vás taužiti,
 Vy jstemi milší než všecka světasáva,
 Jen ve vás složena jest má radost pravá.

A ja vás mám čekat tam zas mnohé roky,
Až přivedau ke mne i vás vaše kroky,
Než farář poučí ji i v této věci:
Že tam nebudau tak, jak tu, roky teci.
Že tam, kde je rajský, nekonečný Eden,
Tisíc roků zemských jen den bude jeden.
Sotvy že ona tam sama od nich vyjde,
Že hnedky i její rodinka tam přijde.
Farářku však nětco předce nepokojí,
Že se ona předce blízké smrti bojí,
Že jeho důvodů pravdu vidí sice,
Ale že se předce strachuje velice,
Aby jí dal ještě větší potěšení,
Nebo, že jí toto dostatečné není.
Muž dí: tak ti strachu břímě neulevím,
Neb zřejmejší pro tě potěšení nevím.
Pravdy a důvody vidíš, přec se lekáš
Smrti, na důvody zřetelnější čekáš.
Ty jsi jako člověk, jenž se dal v mladosti
Hlupců rozpravkami do půvěřčivosti.
J když se přesvědčil v dospělejším věkú,
Že není pravdy v tom nočních mátoch leku,
Předce se bojí v tmě jit ven, přec nezmaudřel
Leká se mraku, by kyjem jej neudřel.

J toho, kdo zná že smřf mu neuškodí,
Přece trochu, když je blížká, v strach uvodí.

Smutný a veselý

Smutný jsi, příteli, pověz mi, co ti je,
Jaká starost, jaký kříž ti v srdci ryje?
Mého smutku, řekne, příčina jest tato,
Že se nyní v duchu rozpomínám na to,
Jak bylo mé slunce štěstí někdy jasné,
Jaké jsem předešlé časy míval krásné.
Ale už uvadly růže mého blaha,
A před mnou škaredi se drsnatá dráha.
Ale nyní vidím tebe veselého,
Která je příčina toho plesu tvého? —
Mé veselosti jest příčina jen tato,
Že se nyní v duchu rozpomínám na to,
Jak bylo mé slunce štěstí někdy temné,
Jakové jsem přežil časy nepříjemné.
Než už prokvětají růže mého blaha,
Přede muou rozstřela růžová se dráha.
O, kdyby tak šťastným nikdy nebyl býval
Teď by pod břemenem svým tak neomdlíval;
Ale to předešlé mé nevěrné štěstí,
Jen rozmnožuje mé nynější neřesti.
Já pak kdyby nebyl tak nešťastným býval,
Nyní by radosti tolik nepožíval;
Ale to předešlé dobré mé neštěstí,
Rozmnožilo radost mau svau tvrdou pěsti.

Minulá slast plodí strasti,
Zmizela strast množi slasti,

Dva ptáci.

Nedaleko cesty chci si hnízdo stláti,
Dobře bude odtud vůkol se dívati,
Když si do hnízdečka na vejíčka sednu,
Každého po cestě tam jdaucího shlédnu.
Poštař mi každý den svou trubou zapěje,
Oznámě mi co se v širém světě děje
Chof s chotí se budau při mně procházeti,
Z večera spolu pod hnízdem mým seděti.
Volným uchem budu slyšet křik veliký,
Když cvaalem poletí vůz se svadebníky.
Často bude moje radost pohleděti,
Jak na cestě v blatě budau se váleti
Opilci vrácejíc domů se z jarmarku,
Jak sladce budau spát nocujíce v jarku.
Z mládi spatřujíce to vše moje děti
Stanou se ve světě smělší k pěkné pleti,
Nebudau, jak ryby němé, v kautě státi,
Než bez strachu s každým směle rozmlauvati.
Tu ten druhý pták jsa trochu zkušenější.
Poví takto: já své hnízdo nejmilejší,
V kterém chci své ditky dobře vychovati,
Někde v haušti přede světem chci schovati.
Nebudu v něm, jak ty, miti dlahau chvíli,

Obchod s mými dětmi bude mi dost milý;
 Které světskou slávu tam sic neuvidí,
 Ani láskou, ani vinem spilých lidí.
 Ale ani zvyků špatných nepoznají,
 Žijíce v tichosti v svém domácím ráji.
 A když své otcovské zanechají domy,
 Budau i dost smělé při dobrém svědomí.
 Po některém čase dostanauce křídla
 Ty ptáčky při cestě, chtějíce ven z bydla
 Vyletnaut a bydlet v krásném máji venku,
 Když už dost ztučněly na chutnau pečenku,
 Hošík, který o nich už dávno byl zvěděl,
 A často, jak rostau, bažně na ně hleděl,
 Přisel k nim pod večer, vzal ta ubožátka
 Z hnízda, a byla mu z nich hostina sladká,
 Ale onny ptáčky skryté kdesi v haušti,
 O samotě žijic jak na tiché paušti
 O kterých mladici zlostní nevěděli,
 Které tedy pokoj ve svém hnízdě měli,
 Pěkně vyrostli a vyletli do světa,
 A že neupadly nikdy do teneta,
 Žili mnohé roky, žili v nevinnosti,
 Zpívajíce písne lásky a radosti.

Chcešli šťastné dcéry míti,
 Před zlým světem máš je krýti.

Vlastovičky a vrabci.

Dvě hnízda na věži převysoké stály

Které vlastovičky byly udělaly,
 V jednom vlastovičky mladé bydlo měly,
 V druhém ale vrabci zlodějští bydleli.
 Tu vrabec k sausedkám svým takto hovoří:
 J my jsme takové, jako jste vy tvory,
 J my také, jaké i vy, hnízdo máme.
 J my tak vysoko, jako vy bývame.
 Vlastovička ale takto k vrabci povi:
 Vy obyvatelé jste tu ještě novi,
 Vy jste z bydla dávných dědiců vyhnali,
 Bezprávně lože své sobě v něm ustlali.
 Než my proslulého rodu vlastovičky,
 My jsme opravdové svojích hnízd dědičky.
 Cizí vlastníky jsme, jak vy nenapadly,
 Do cizího hnízda, jak vy se nevkradly.
 A tak ten velký jest rozdíl mezi námi,
 Že je při nás právo, a bezprávi s vámi.

Jednomu jeho rod zásluhami klestí,
 A jinému podvod cestu k jeho štěstí.

Rybář a žaba.

Rybář pro své hosti chtěje ryby lovit,
 Dal si novou síť ku lovení shotovit.
 Tu jak někdy svatý Peter, též do toho
 Osidla lapených vytáhne přemnoho
 Větších i menších ryb, mezi nimiž ale
 Lapila se jedna žaba nenadále.

Vytažené ryby začaly se metat,
 Ve velikém strachu do niti se vpletat.
 A ta žaba ještě měla hrozné muky,
 Když nejprvé rybář vzal ji do své ruky.
 Myslila si v strachu svém, že je už po ní,
 Že se jí už smutně ku pohřbu zvoní.
 Když se tak trápila lekem a lomozem,
 Rybář tu ošklivau žabu mrští o zem.
 Tu žaba vidauc se na svobodě v prachu,
 Pozbavená všeho hrozné smrti strachu,
 Řekla v povědomí své velké hodnosti,
 Že stojí u toho rybáře v milosti,
 Kterou jen jí život darovati ráčil,
 Před všemi rybami ji přízní vyznačil.

Takto mnohý, že požívá
 Přízně jiných, se domnívá.

Beránek.

Dokud mléko ssával bělaunký beránek,
 Ten své dobré matky nejmilší kochánek,
 Byl tichý a krotký, jak všickni synkové,
 Dokud jim dětinství nepominau dnové.
 Ale když zmocněly trochn jeho nohy,
 A na jeho hlavě vyrostly mu rohy,
 Když ho matka jeho mlékem nechovala,
 Ale od svých vemen jej pryč odehnala,

Tu se často stalo při případu mnohém,
 Že přišel k matce, a matku strčil rohem.

Takto mnozí vděčně, sladce
 Odplacují se své matce.

Utopenci.

Dva mládenci z řeky vytáhnutí byli
 V které se před dvěma dny tam utopili.
 Lidé, kteří se tam ode všech stran shnali,
 By se na mrtvoly tyto podívali,
 Želeli těch mladých životů velice,
 Vespolek se jeden druhého ptajíce:
 Či se tento asnad mnohým vínem opil,
 A v svém opilství se ve vodě utopil?
 Tu odpověď byla dána takováto;
 Že byla příčina utopení tato;
 Že se chtěl kaupat, než plovati neznaje,
 Vodní cestou odšel do věčného ráje.
 A tento druhý snad pro svou zlou chorobu
 V náhlém nápadu všel do vodního hrobu?
 Tu odpověď byla dána takováto,
 Že byla příčina utopení tato:
 Že dobře znal plávat neboje se vody,
 Než když do nohau krč přišel mu z náhody,
 Nemohá plovati, neb se ho krč chopil,
 Proto se v té vodě hluboké utopil.

Kdyby nebyl znal tak plovatí bezpečně,
 Nebyl by se vrhnul v řeku tak všetečně,
 Nebyl by na věčnost svoje oči sklopil,
 Nebyl by v té dravé řece se utopil.

Ten že znal, a ten že neznal vodou plouti,
 Museł ve hlubině její zahynauti.
 J kdože se tedy před smrtí ochrání,
 Když u ní neplatí ani jedno ani —

Ubožátko.

Na jedno husátko sestry i bratři
 S nelibostí, proto že je křivé, patří.
 Ono bylo menší a zrůstu špatného,
 Proto ti ostatní bočili od něho.
 Jak náhle se trochu chtělo k nim přiblížit,
 Hned byli hotoví všickni mu ublížit.
 Proto i husátko to hubené psotné,
 Z rána do večera páslo se samotné.
 Jedenkrátě přece v srdci se osmělí
 Navštíviti svoje nejbližší přátely,
 Rovno ke svým sestrám a bratřím se kývá;
 Než tito jak střela z oblaků ohnivá
 Sotvy nedochůdče toto spatřujíce
 Udřeli na ně, a po něm šlapajíce
 Tak je zbili, že to husátko tam bylo,
 Na zemi se hnedky mrtvé vyvalilo,

Ubitého bídou mnohou
Každý člověk kopne nohou.

Jasno a oblačno

Neduživý člověk, dokud slunce svítí
Jasně na obloze, veselým se cítí,
Ale když oblohu zastrau temná mračna,
J jeho duše je smutná a oblačná.
Takto se nemocný zdravému žaloval,
Zdravý nemocnému pak zas vypravoval:
Že se, dokud slunce peněz jemu svítí
Na obloze zlaté, veselým být cítí,
Než když ta obloha peněz se pochmuří
Smutné jeho srdce sem i tam se bauří.

Obyčejně ten se zle má,
Kdo zdraví neb peněz nemá.

Blízký poklad.

Od sta roků jeden poklad zakopaný
Ležel jako člověk v zemi pochovaný.
Dostí mnohý bídník vůkol něho chodil,
A přec z jeho hrobu jej nevysvobodil.
Jednu ale právě, když se za pohodlí
Jeden chudák k Bohu v skraušnosti modl
Upřaje svoje zraky na oblohu,
Položí si na ten poklad pravau nohu;

Neznaje, že právě když se hladu bojí
 Nad velkým pokladem pravou nohou stojí;
 Že kdyby za jednu hodinu jen škrabal,
 Veliké bohatství by sobě vyhrabal.

O kdybys, myslí si ten poklad, to věděl,
 Jistě bys jen darmo do nebe nehleděl,
 Ale tu pod svýma nohama v blízkosti
 Našel by jsi s malou prací zdroj hojnosti.
 Než hle, vy chudáci, ruky sice máte,
 Ale nimi blízké štěstí nemakáte.

Uši máte, ale nimi neslyšíte,
 Jak z hlubokosti své volám k vám hlasitě.
 Oči máte, ale nimi nevidíte,
 Co vám pod nohama leží v tmavém skrytě.

Hledáš štěstí v dalekosti,
 Neznáš, že je máš v blízkosti

Tulák

Prv než matka s rojem ven vyletět chtěla,
 Se svou starou matkou takto rozprávěla:
 Už se laučím s tebou, už půjdn do světa,
 Kde mi budaucího štěstí ráj prokvětá,
 Než kam mám zaletět, do kterého místa,
 By mne nesklamala naděje má jistá?
 Čili se mám zabrat straně ku polední
 Či tam kde větrové provívají lední
 Či kde slunce lůžka ze svého vyskočí,

Aneb kde se večer do moře zamočí.
Tu matka své dceře tuto radu dala
Aby se daleko nevystěhovala,
Ale jen na blízku, na lipu posedla,
Aby se o krátký čas sní zase shlédla,
Nebo jestliže snad daleko zaletí,
Nebude ji moci nikdy víc viděti.
Že i ona sama, řekla matka mladá,
Tu někde v blízkosti bydlet si žádá.
Než když s předsevzetím tímto vyletěla,
A tento široký krásný svět viděla,
Tak veliká tužba světa ji napadne,
Že se jí nelíbí v blízkou místo žádné.
Zabrala se tedy pospíšeným letem,
Aby střečkovati mohla širým světem.
Darmo včelář v běhu za ní se unavil,
By ji od jejího útěku přistavil,
Darmo za ní křičí, lermo s plechy dělá
Ona na něj ani se neobežřela.
Darmo střílí, darmo vodou stříká do ní,
Ta střela, ta voda víc ji nedohoní.
Tak matka svou dceru, včelář svůj roj ztratil,
Který se mu nikdy více ne navrátil.

Radost doma kdo nenajde
Nech širého do světa jde.

Křivda volenti.

Proč tak na mne hledíš? já jsem plný jedu,
 Jeden pohár poví blízkému sausedu.
 Proč se tak přede mnou, jak osika, třeseš,
 Jakového ďábla, ve své msrdci neseš?
 Čo ti je, že se hned červenáš, hned bledneš,
 Hned vzhůru hned dolů strašným okem shlédneš.
 Hned se blížíš ke mně, a hned se vzdaluješ,
 Obličej semotam špatně nakřivuješ.
 Co se celým tělem a duší namáháš,
 A už tresaucí se rukou po mně sáháš.
 Co žádáš ode mne? — bledý saused poví,
 Já jsem tebe vypít až do dna hotový.
 Nad tou odpovědí pohár se zarazí:
 Či ti na rozumu, o člověče, schází?
 Já jsem plný jedu, jestli mne vypiješ,
 Dozajista umřeš a víc neožiješ.
 Naděláš si schvalně takových bolestí,
 Jaké žádný člověk nemůž dlouho snéstí,
 Neb já chci tvá střeva svými zuby hrýzti,
 A z tvých roztrhaných utrob se najísti.
 Čili se nehrozíš tohoto mučení,
 Nade které větší v tomto světě není.
 Saused mu odpoví: ach, má duše to zná,
 Že ovšem zahynaut jedem, jest věc hrozná.
 A předce víc nedbám na všecko saužení,

Přece tě vypijí v tomto okamžení —
 Když ty nedbáš, aniž já chci více dbáti,
 Pohár poví, můžeš co chceš, uděláti.
 Tu se saused smrti do oči zasměje,
 Pohár plný jedu do sebe vyleje.

Křivda tomu se neděje,
 Kdo neštěstí sám si přeje.

Směly chvastaun.

Ušknul jedovatý had pána jednoho,
 Hned jej litovati přišlo lidu mnoho.
 A tu těchto lidí pán prosí pro Boha,
 By spomohli, že mu hned naběhne noha.
 Že kdoby chtěl ten jed z jeho ran vyssati,
 Že mu sto dukatů odměnu chce dáti.
 Každého napořád ten pán vlidně prosí,
 Než nikdo v svých nádrech tak smělé nenosil
 Srdce, co by chtělo jed do sebe vssáti,
 A s nebezpečencvím jemu pomáhati.
 Co nám ta hromádka dukatů prospěje,
 Tak mu každý říká spomoci nechtěje.
 Tu přišel cizinec a takto mu poví:
 Já jsem bezplatně to učinit hotový.
 Dobře znám učení svého spasitele,
 Že mám i život svůj dáti za přítele.
 Ne ž znal a měl k tomu i jinau pohnůtku,

Že mu nezaškodí jed z hada v žalůdku,
 Krom tehďa, kdyby se pomířil mu s krví,
 Aniž tento skutek u něho byl prvý.
 Jak lidé na tento zázrak se dívali.
 Když tohoto muže ústa ten jed ssály
 Takau našel u nich řikajících slavu
 Žeby to jen anjel byl učinit v stavu.

Mnohým v uších zní to mile,
 Když je chválí svět v omyle.

Blízkost a dalekost.

Syn se zeptá otce: čili oňech lidí
 Tam na blízkém vršku jeho oko vidí,
 Otec tam pohledí a odpoví: áno,
 Že mu je těch lidí spatřiti dopřáno;
 J co tam dělají jasně vidět může,
 Dobře rozeznává i ženy i muže.
 Potom se ho zeptá: čili v tomto kautě
 Tu kočku, která tam leží nepohnutě
 A střeže na myši, může též viděti?
 Otec dí: že se mu zdá něco černěti,
 Ale že nemůže dobře rozeznati,
 Či tam kočka leží, nebo se mu tratí
 Zrak jeho nemoha nie vidět v blízkosti,
 Ale tím jasněji všecko v dalekosti.

Mnohý zná svět a dějiny jeho,
Jen ne co se děje vůkol něho.

Panská a sedlácká mýška.

Dostala se jedna mýška do sypárně,
Kde se vsecky její věci vedly zdárně.
Nebála se více traplivého hladu
Majíc žita velkau před sebou hromadu.
Jednou navštívila sestru u sedláka,
Kde nebyla sice hojnost žita taká,
Ale přece tolik, kolik mu postačí
Dokud sobě nové žito nevytlačí.
Tu k té selské mýšce začne panská mýška :
Ej, toto je malá, v které bydlíš, chyška.
Tu vidím jen v kauté obilí hromádku,
Či se nebojíš, má sestro, nedostatku?
Já mám, i co předtím dával už rok mnohý,
Nesmírné hromady a veliké stohy.
Mně je dobře, já vždy žitko mohu jísti.
Tu tak selská mýška takto ji ujísti:
J mně je tu velmi dobře, sestro milá,
Kýžbych jen vždy tak, jak nyní, šťastná byla.
Ne mnoho, ale i já mám předce dosti,
Každý den si mohu pojíst do sytosti.
Na ta slova poví zase mýška panská :
Mne více blaží má hojnost velikanská.

Já mohu častěji a více jísti —
 Tu ta selská řekne: smím-li se tázati,
 Mluv, kolik přes jeden den zrn potřebuješ,
 Když se, jak jen můžeš hojně nasycuješ?
 — Od padesáte zrn denně více není
 Potřebí k hojnému mému nasycení.
 Sedláková spěchá hned odpověditi:
 Tolik i já mohu každodenně míti.
 Jestliže nemůžeš více denně strávit,
 Nebudu tě proto závistivě slavit,
 Když já mohu též tak dost učinit hladu,
 Z malé hromádky jak ty, co máš hromadu.
 Z velké, či malé jíst hromady jest jedno,
 Když pod žitem ještě skryto všudy je dno.
 Nad tím se ta panská trochu zapýřila,
 Jakby zahanbenu se byla cítila,
 A pohledíc na ni jak na chudší děvku,
 Řekla, aby přišla též k ní pro náštěvu.
 Zatím nedlouho, jen asi po měsíci
 Ona selská mýška spokojně žijící
 Šla tu panskou mýšku též trochu navštívit —
 Ale hned u dveří nemálo podívit
 Musela se jako člověk uleknutý,
 Když tam spatřovala všecky prázdné kauty.
 Ani jen zrnečka nebylo na spodku.
 Tu panská v ústrety jí jdaucí u schodku,
 Hostě svého velmi vlídně přivítala,

A hned se zármutkem velkým žalovala,
 Že pán to obilí své nashromažděné
 Prodal toho jara po ceně zvýšené.
 Že už sama nezná čehož se má lapit,
 Že se každodenně musí hladem trápit.
 Pojď se mnou, ta selská poví, do mé chyšky,
 Tam budau dost co jíst mítí i dvě mýšky,
 Tam se nemusíme čehož obávati,
 Sedlák nebude své žito prodávati,
 Sám ho potřebuje, a když žitko vyjde,
 Zas nám nové lepší z jeho pole přijde.

Líška a vlk.

Z jeskyně své, v které bydlo svoje měla
 Za drahný čas liška vyjítí nechtěla.
 Dlauho ji vlk vábil jako svau milenku
 Aby vyšla k němu, že ji čeká venku.
 Ona ale byvší v svém umyslu stálá,
 Váběcímu vlku vždy odporovala.
 Už tři dny se jí vlk usmívá a chechce
 A ona přec jemu v ústrety jít nechce
 Už nemající co jístí hlad jí trápil
 Nejde přec z své skryše, by ji vlk nelapil.
 Nemoha vykonat vlk nic u té dámy,
 Chtěje pryč odjítí upadne do jámy
 Hlaubě vykované ode polovníka

Pro lišku, v které však vlk nyní naříká.
 Chycený zavyje hlasy zaufalými,
 Nemoha se prodat vzhůru ůdy svými.
 Skryté lišče velmi pěkně ten hlas zvoní,
 Co se stalo, dobře čichem svým zavoní.
 Zná, že se nepřítel více v jámě nehne,
 Proto ze své skrýše k němu ven vyběhne,
 Vlidně se ho ptající proč ji volal k sobě?
 — Už mi nepomůžeš více tu v mém hrobě.
 Tak nemilosrdná z nedostupné skrýše
 Proč jsi nepřiběhla mně k pomoci spíše?
 Liška, jakby byla v svém srdci se pohla
 Nad jeho neštěstím, řekne, že nemohla,
 A v zármutku jeho jej potěšovala,
 Ač se z pádu jeho tajmo radovala.
 Vlč její lest znaje, řekne v své hlubině:
 Znáám dobře, že jsi má dobrá přítelkyně.

Tak, kteří ve vyšších stavích se zrozují,
 Přátelství vespolek sobě osvědčují.

Naplašené včely.

Ku konci léta šel včelář ke svým včelám
 Mluvě: což včeličky milé vám udělám?
 Jeden úl po druhém budu hned dusiti,
 Aby jsem si mohl tak váš med z nich vzíti.
 Včeličky se nad tím velice zděsily,

A pána o milost a život prosily.
 Ale ten jim řekne: darmo mne prosíte,
 V syrkovém dýmu dnes umřítí musíte.
 Nad tvrdostí pána včely se užasly,
 A strachem před smrtí ukrutnou se trásly.
 Tu potom na sluhu svého pán zavolá:
 Postav mi sem úle chudobné do kola,
 Aby je přes zimu nemusel hlad škrtit,
 Raději je nyní všecky dám usmrtit.
 Snad jich darmo budu až do Máje chovat,
 Lépe jest je nyní do jámy pochovat.
 Jak bohaté včely slyšely ta slova
 Že smrti příčina jest jen drahá chova,
 Kterau měl těm chudým sestřám pán dávatí,
 Začaly se trochu z toho radovati,
 Myslíce si, však mi bohaté jsme dostí,
 Máme mnoho medu ku naší živnosti.
 Než když pochovány byly chudé včely,
 Takto toho pána hrozby zase zněly:
 Pojdte ke mně nyní, vy úle bohaté,
 Co mnoho sladkého medu v sobě máte,
 Aby vás, jako ty chudobné, poškrtil.
 Probůh! o pane, i nás by jsi usmrtil?
 Jakže by to mohla býti tvoje vůle,
 Smutně zahučely ty bohaté úle.
 Nedej nás umořit, a buď nám laskavý,
 Však mi máme mnoho pro zimu potravý,

Snad i nazbyt. Pán dí: raduji se z toho,
 Že jste nazbíraly pro mne medu mnoho.
 Usmrtil jsem vaše sestry pro chudobu,
 A vás pro bohatství uložím do hrobu.
 Jen tomu úli se žití ponechalo,
 Který neměl ani mnoho, ani málo.

Veliká chudoba a veliké jmění,
 Ani jedno dobré pro člověka není.

Magnety.

Na jednom magnetě mnoho se železa
 Dolů vysícího na stěně nalezá.
 Už dva těžké libry a to ve dne v noci
 Byl v stavu udržet jen svou vlastní mocí.
 Druhý ale magnet při něm blízko stojí
 Od jednoho lotu už se potom znojí.
 Dostí se napínal v moci své nevládné,
 A přec ten lot z něho dolů na zem padne.
 Pová sausedovi: proč já mau úlohu
 Jako ty, vši moci, vykonat nemohu.
 Všecku vynakládám mojí vlády snahu,
 A přec vsecko padá ze mne na podlahu.
 Když mezi tím tvoje kostnaté rameno
 Udrží tak snadně, tak těžké břemeno.
 Saused mu odpoví: nemaudrý jinochu,
 Cvič se jen v svých silách, a počkej jen trochu,

Cvičením se staneš, každý den mocnější,
 Tak že budeš nést i břemena nejtěžší.
 Bude ti věc lehká, co je nyní těžká,
 Jen nech se tvá pilnost cvičit nezamešká,
 Můžeš vycvičenau vše převládat pěsti,
 Ba ještě větší, než já, břemena nésti

Ten, kdo každý den se cvičí
 Svau silu a moc zveličí.

Kabát.

Roztrhaný kabát chce chlapec odhodit,
 Že se už v něm stydí před saudruhy chodit,
 Proto ku své matce s pěknou prosbou poví,
 Aby mu koupila pěkný kabát nový.
 Matka poví: budeš kabáty vždy dráti,
 A já ti mám vždycky nové kupovati.
 Jen před půl měsícem jsem ti ho koupila,
 A chceš aby zase za nový platila.
 Než chlapec na matku tuzeji dotírá:
 Či nevidís že je už jen sama díra.
 Kamaradi budau tobě matce láti,
 Že nechceš synovi lepší kabát dáti.
 Já se stydím, ty bys víc se měla stydět,
 Bys nemusela v svém synu hanbu vidět.
 Než jeho matka naň přísněji pohlédne:
 Hanbí se jen ty sám, ty dítě nezbedné,

Však já jsem ti kabát tvůj nepotrhala,
 Po hauštěch a trních s tebou neběhala,
 Po vysokých stromích nekazila hnízda,
 Za svou prostopašnost zůstaň sám ohyzda
 Nech se každý jen sám za své chyby stidi,
 A nevaluje jich na jiné lidi

Sedlák a jeho příbytek.

Sedlák vystavený nový měl příbytek,
 A vůkol budovy mnohé pro dobytek.
 A tu hrom udeří do té nové střechy,
 Oheň se rozšířil vlastních vánků spěchy.
 Smutný sedlák zůstal bez onoho domu,
 Ale komu že se má žalovat, komu?
 Tato příhoda mi velkou žalost činí,
 Než Bůh i při škodě dobře s námi míní.
 Proti Bohu mému nebudu řeptati,
 Jeho, ne má vůle má se při všem státi.
 Maje ještě mnoho peněz až na zbytek,
 Vystavil si zase v krátký čas příbytek.
 A tu zatím přijde vojsko nepřátelské,
 A vypálí nové to stavení selské.
 Oblaupen jsa svého mnohého nábytku,
 Zůstal ten ubohý sedlák bez příbytku.
 Ale se přec těšil při této žalosti,
 Že i jiní mnozí mají škody dosti.
 Tu jen při mně býti vyminka nemůže

Však mi ten laskavý Bůh zase pomůže.
Z peněz, které si byl dobře v zemi schoval,
Zase si příbytek nový vybudoval.
Než sotva že nové střechy jeho stály,
Přijde podpaleč a nový dům podpálí,
Aby v tmavé noci strašlivém požáru
Jeho laupež měla snadnějšího zdaru.
Oškoděný sedlák plakal bez potěchy,
Vida svého domu plápolati střechy
Hrozná věc to, když z tak pauhé lidské zlosti
Přicházím do velké nauze z mé hojnosti.
Než nepřehořelo do jeho světnice,
A něco zůstalo z jeho pokladnice,
Kterým si s pomocí boží zase nový
Příbytek po krátkém čase dohotoví.
Zatím na neštěsti, když ohniště haslo,
Jeho vlastní žena hodila tam maslo,
Které hned vybuchlo vzhůru do kamína.
Tak že ten dům opět hořeti počíná,
A celý na popel a prach se obrátil,
A sedlák svau všecku majetnost utratil.
Toto byly pro něj náramné bolesti,
Které od své vlastní ženy musel nésti.
Neznaje už co má dělat za čas dlanuhý
S mnohými jen si dům zas vystavěl dluhy.
Ale ani tento znovu vystavený
Nezůstal dlanuho bez strašlivé proměny.

Večer sám nahoru pro slaninu spěchal,
 A tam nějak dýmku ještě tlící nechal,
 Která o půlnoci vánkem se rozžala,
 Tak že jeho střecha zas ohněm práskala.
 Sotva s ženou, s dětmi nahý z něho vyšel,
 A o všecko v jednom okamžení přišel.
 To byla pro něho ta nevytší rána,
 Ne cizí, než vlastní vinou udělána.

Čim přichází naše bolest od bližšího,
 Dosahuje pro nás tím stupně vyššího,
 Ale kde jsme sami našich bolu vina,
 To nám je nevytších sauzení příčina.

Smutný vůl

Hospodář dí: proč jsi taký smutný, vole,
 Asnad že před sebau vidíš jesle holé?
 Já jsem sytý dosti, vůl dí k hospodáři,
 Než příčina mého smutku jest mé stáři.
 Přemyšluji o tom, že snad v krátké chvíli
 Přijdu až ku mého živobyti cíli.
 A když takto o své smrti přemyšluji,
 Tu se na zkušenost mau upamatuji,
 Že téměř každý vůl, to mi srdce svírá
 Ne pro věk než smrtí násilnou umírá.
 A tu ho hospodář pronikavě těší,
 Že on s voly svými, jak vrah, nepeleší,

Nezabil žádného z nich svého přítele,
 Aníž jej uděřil sekerou po čele.
 Vůl mu řekne: nejsa zběhlý v také bitce,
 Nosiš předce i ty sám jméno pokrytce.
 Pravdu ti dím a víc tebe se nebojím,
 Neb už na hranici blízké smrti stojím.
 Ty tak činiš jako jiní lidé mnozi,
 Kteří se krvavé smrti sami brozi,
 Ale skrze jiných směšších vrabů ruku,
 Svým bratrům poslední dají smrti muku.
 Darmo se vymlouváš přetvářkou ničemnou,
 J ty tak učiniš dozajista semnou,
 Jako s předešlými voly, a do jatky
 Prodáš mne, kde zhynu násilně v čas krátký.
 Proto je všech volů takový los smutný,
 Že jim život krátí člověk vrah ukrutný.
 Sedlák mu odpoví: protoli tak smutíš,
 Z takové chatrné příčiny se rmutíš?
 Rozvaž tedy k svému sám uspokojení,
 Že téměř člověka na tom světě není,
 Který by se takým skutkem nepošpatil,
 A násilně sobě život svůj nezkrátil.
 Jeden střelou vína mnohého se moří,
 Druhému života svíce v hodech shoří.
 Jeden se sám v jisté dá nebezpečnosti,
 Druhému zkracuje život podle ženství.
 Jeden se usmrtí svou přílišnou práci,

Druhého zaškrtní zahálka v paláci.
Jeden se rozpukne štěstený radostí,
Druhý se až k smrti v smutku rozžalostí.
Jeden se z lakomství na haluz zavěsí,
Druhý se na dřevo vrchnosti oběsí.
Jeden z kalicha jed samochtě vypije,
Druhý pro svou pýchu hrob sobě vyryje.
Mnohým život k smrti zhorčí sladká láska,
Když jim žárlivosti srdce žila práska.
A krom toho ještě ve vojnách mečové,
Aneb v nočních dobách zlobiví vrahové,
Tisíce životů lidem ukracují,
Před časem ku hrobu je doprovázejí.
A kdoby vypsati znal všechny způsoby,
Kterými padají lidé v časné hroby.
Ano, i tvé vlastní býků pokolení
Docela od lidské vraždy čisté není.
Nu nesmuť, že voly násilná smrt kosí,
Však i naše lidské nejsau lepší losy.
Vůl na to odpoví už tižšími hlasy:
Byly jednou pro nás voly zlaté časy,
Když v starobilosti jak mi praděd pravil,
Každý vůl svobodně po lesích se bavil,
Po dolínách a po laukách se pásával,
A lidských vrahů se ještě neobával,
Tehdáž velmi staré voly všude byli,
Tříkráte dlužeji, nežli nyní, žili.

Než když počal člověk orat tvrda u půdu,
 Začal se volům čas nynějšího trudu.
 Mnohý se vůl síce protivil, než darmo,
 Člověk mu položil na krk těžké jarmo.
 Daremné jest nyní naše bédování,
 Vina našich břemen jest rolí vzdělání.
 Hospodář mu poví k jeho spokojnosti:
 Jen od rozšířené času vzdělanosti,
 Jako u vás, právě takto i u lidí,
 Násilná smrt s kosou mezi nimi slídí.
 Od toho času, co člověk zemi dělá,
 Přišla vzdělanosti mnohá zkáza stfela.
 J pro lidi zlatí bývaly časové,
 Desetkrát starší než nynější starcové.
 Ale to všecko pryč ze světa vylezlo,
 A všudy panuje nesvobody žezlo

Otec a jeho synové.

Dosti požilého a starého vdovce,
 Už jen sedícího na měkké pohovce,
 Prosili dva syny, aby jim rozdělil
 Dědictví, každému svou částku udělil.
 Máme čtyry domy s tolika kravami,
 Máme čtyry voly s tolika laukami.
 K tomu čtyry role, a čtyři dukáty,
 A tak, jako rolník, dosti jsi bohatý.

Otec tyto syny své chtěje spřátelit,
 Zeptá se jich pročby chtěli se už dělit?
 Starší syn odpoví: nebo se vadíme,
 Že jen spolu všecky roboty činíme.
 Mladší hledí na mne škaředým pohledem,
 Že má jedno dítě, a já jich mám sedem.
 Dobře otec poví, majetnost rozdělím,
 A co přináleží, každému udělím.
 Vše na rovné částky, mladší říká dále.
 Otec, na tři strany všecko dokonále:
 Dvě částky vám, jednu pak zanechám sobě,
 Až dokud nebudu ležet v tmavém hrobě.
 Starší; dobře. Mladší: to nemůže býti,
 Na tři částky se to nemůž rozděliti,
 Čtvrtý dům, čtvrtý vůl, aneb čtvrtá kráva,
 Čtvrtá role, aneb z čtvrté lauky tráva,
 Jakby rozdělilo se to na tři poly,
 Jedenby, asnad já, zůstal při tom holý.
 Všecko tedy na dvě půlky, otec řekue,
 To se rovnou mírou státi může pěkně.
 Dva domy, dva voly, lauky a tak dále,
 Dostanete, to už bude dokonále.
 Já jsi nic nenechám, než vy mne živiti
 Za to jste povinni, dokud budu žiti.
 Dobře, starší poví, za rok budeš při mně
 Na druhý mladší tě opatří upřímně.
 Takto bude trvat vždycky rok po roce,

Tak svého do smrti opatříme otce.
Mladší ale řekne: to nemůže býti,
Mohl by se tak z nás jeden okřivditi.
Tyby jsi před rokem zemřel u jednoho,
Hnedkyby do roka chybovalo mnoho.
Tím způsobem jeden jest oškodovaný,
Proti tomu protest činím já z mé strany.
Otec povi na to: dobře synu pravíš,
Nebo když už nyní na odpor se staviš,
Když ještě nic nemáš, já jsem pánem všeho,
Ach, cože by mohlo být z otce vašeho,
Kdyby jste mne v skutku v svém domě chovali,
Vždy by jste se semnou jen dohadovali,
Váš otec by u vás musel být pokorný,
Trpělivě nésti život svůj odporný.
Nyní tedy předce takto učiníme,
Na dvě rovné částky všecko rozdělíme
Každý z vás mít bude jednu rovnau půlku,
A abych nenosil já žebráckau hůlku,
Vy mi oba dáte půlku z svého jmění,
Nespravedlivosti už v tom žádné není.
Tak se vám dostane z všeho polovička.
A já půjdu sám do svého pokojíčka,
Kde mohau tiše žít, neb oba do něho
Přinesete rovnau půlku z jmění svého.
Nezapomne otec tvůj, synu na tebe,
Než dříve má dobře opatřit sám sebe.

Když rodič za živa všecko porozdává,
Nekdy pro nevděčnost dítěť hořce lkává.

Perún a básník.

Na rozdělený svět Perún hledí z trůnu,
Právě když jde básník k tomuto Perúnu,
Jenž, jak by mu byla jistá věc napadla,
Řekne: že jeho moc někdy zemi vládla.
Už jsem všecko rozdal, zapomna na tebe,
Proč jsi v ten čas ke mně nepřišel do nebe.
— Schválně jsem nepřišel k tomu podělení
Nic nechtěje míti ze zemského jmění.
Ale ty mně tvému vznešenému dílu
J vznešenějšího uděliž podílu.
Slávu zemskou aneb korunu na hlavu
Nechci, dej mi tedy po smrti mé slávu.
Nech mne posměch lidský, péče neodbytné
Moří, když mi v smrti krašší život svitne.
— Dobře, milý synu, posluchnu tvé radě,
Všecku slávu ti dám po smrti k náhradě.
A v tom přijdou tam od lidí vyslancové,
Celé rozdělené země vladařové,
Řkauce: aby dal z lásky nekonečné
Ku té zemské vládě i blesk slávy věčné;
Nebo že smrt bere s vládou život krátký,
Že tak mizejí po smrti bez památky.
Perún jim odpoví: nenasytné plémě,

Už je vaše celá podělená země;
 Básník nemá nic z ní, proto všecku slávu
 Po smrti položil jsem na jeho hlavu.
 Žádáte-li něco i ze slávy věčné,
 Nedbám, jestli on sám dá vám z lásky vděčné.

Od toho času, co básníkům hovějí,
 Po smrti se v příští budaucnosti stkvějí.

Sedlák.

Sedláka s vozem svým do blízkého města
 Vedla skalnatá přes strmici vrch cesta.
 Však že vždy pilně na všecko pozoroval,
 Šťastně přes strmý vrch dolů připutoval.
 Nešťěstí bedlivost jeho všemu vyhla,
 Proto jej nehoda žádná nezastihla.
 Ale když už přišel byl na rovnou cestu,
 A nebyl daleko už k onomu městu,
 Bezpečný a prázdný všeliké tesknoty,
 Na nic nehledě víc dal se do dřimoty.
 V tom se ale znáhla jeho vůz překotil.
 A strašně do uší jeho zarachotil.

Vždy a nejen v tvé potřebě
 Pilný pozor dej na sebe.

Cizí psík.

Dva dobří sausedé se navštěvovali,

A vždycky i psíka svého s sebou vzali.
 Když Bělko k sausedu přišel se svým pánem,
 Ležel na sedadle růžemí protkaném.
 Při obědě sama paní ho pobídla,
 Aby do sytosti nejedl se jídla.
 On si chutně hová, a někdy pohledí
 Jak u dveří hladná Cilka smutně sedí.
 Na druhý den přijde se svým pánem Cilka
 K sausedu, a sotva mine jedna chvílka,
 Sedne si a leží na nadherném sesli,
 Kam jí při obědě lahůdky přinesli.
 Ta si chutně hová, a někdy pohledí
 Na Bělka u dveří, jak tam ticho sedí,

Čest se dává podle zvyku
 Pánu jeho a ne psíku.

Angličan a Hollandčan.

Angličan, Hollandčan, dva hodní lenivci,
 Oba jsauce mladí, ne staří šedivci,
 Prosili jednoho známého svatého,
 By jim pohodlí dal z nebe vysokého.
 „Toho vyslyším, kdo za větší pohodlí,
 Řekne, před oltářem mojim se pomodlí.
 Tu nejprv Hollandčan, ten lenivec podlý,
 Takto za největší štěstí své se modlí:
 Počas hned od rána, skraußen povídal,

By ráno v posteli sladkou kávu snidal,
V níž ale nesmi tuk smetany chyběti.
Tu že chce ještě za hodinku ležeti.
Potom by slauha jej vzbudě nenalekal,
Pomálu do raucha měkkého oblékal.
Než že si oholit nikdy nedá bradu,
Nechaje zbujněti pichlavau zahradu.
Zatím chce se bavit v zimě při štěnátku,
A v létě si hovět u besidky v chládku.
O polední sám na hodinky pohlédne,
A k stolu hojnému přinesen jsa sedne,
Kdežto lahůdkami zblažená hodina
Dá mu dvě lahvice nejlepšího vína.
Potom chce při stole ještě si pokauřit,
Unavené oči při dýmce zamhauřit.
Po obědu bude prácička veškerá,
Hrát se, neb v přičce vozit do večera.
K večeri aby ho na měkkaunkém sesli
Ale jen potichu sluhové přinesli.
Tu si chce zapíjet z budinského vína
Dokud jej neuspí dvanactá hodina.
Tu když se smyslové jeho snem zavřeli,
Mají ho uložit spícího v posteli.
— Nyní ten Angličan též za své pohodlí
Takto ná krátce a taužebně se modlí:
Já mnoho nežádám, jako tento můj druh,
Znaje dobře, že to pohorší jen tvůj sluch;

Mé srdce si žádá tužbou rozkochanou
Jen tichý pokojík s pohoukou prostrannou;
Kdeby sedě v noci spal, a ve dne seděl
A nic nedělal, jen okem vůkol hleděl.
Nebyloby třeba ráno mne oblékat,
A na zpozdilého slauhu dlaugo čekat.
Při pohovce samé musilby stůl státi,
Kdeby bez pohnutí mohl snidávati.
Slauha by mi k ústům kávičku podával,
Ústa otvíral, a já při tom si lkával.
Při obědě usta zase by otvíral
Slauha, a já jídla s těžkostí prožíral.
Ale přítom vína take bych se napil,
Ažby údy mé sen líbezný překvapil.
Takby do večera sedě tíše dřímал,
A žádných starostí zemských si nevšímal.
Večer bych se zase napil hodně vína
A potichu v duchu chválil hospodína.
Nemusilbych pěšky chodit v jisté dálky,
Maje vždy v pohovce z porcelánu šálky.

Kdo z těchto dvou druhů v lenivosti předčí?
Ten divný Angličan, to každý přisvědčí.

Vlastovičky.

Stará vlastovička řekla ke svým dětem
Že se svého hnízda půjdau širým světem,

Tam kde připravila bydlo jim krásnější,
Nebo dosavádní jejich bydlo zdejší,
Ten pán, na kteréhož domě vystaveno,
Posud trvá, bude zítřa rozbořeno.
On dá i svůj celý příbytek zřítiti,
Tak že do zítřejška jen mohau v něm žiti.
Ještě dnes se na tu cestu přichystáme,
A zítřa ráno mu věčné „s Bohem“ dáme.
Mladé se nad smutnou zprávou tou ulekly
Vídauce čas, aby z něho pryč utekly,
Že jim je tu dobře, že všecko tu mají,
Co jen koli v srdci sobě zažádají.
Jakby svůj příbytek krásný opustily,
S jeho velkým dvorem, co jim je tak milý,
Či už nebudeme z onné řečky píti,
K níž jsme lítavaly vodičky začřítí.
Se známými vršky, stromy, zahradami,
Máme se rozlaučit, drahé kraje, s vámi?
Nebudeme mauchy lapati při chráme,
A to krásné slunce — i to zanecháme,
Vy můžete sice, dí matka kvíliti,
Smutná věc jest svoje hnízdo opustiti.
Ale se nebojte, tam slunce krásnější,
Tam najdete bydlo o mnoho šťastnější.
Jedna z mladých řekne: já to věřím tobě,
Předebych vinšovala jen tu zůstat sobě.
Za známou blahost mám taužit po neznámé,

Kdo tak činí, ten se obyčejně klame.
 Jiná z mladých řekne: mámlí to věřiti?
 Ty nás klameš, tomu tak nemůže býti.
 Lživou řečí jen chceš odtud nás vyvésti,
 Kde nás věčný hrob a smrt schytí svou pěstí,
 Vymaluj nám nejprv ty neznámé kraje,
 Čili budau pro nás pekla, čili ráje.
 Matka povi: co jsi nikdy neviděla,
 Nemůžeš znát, byťbych ti to pověděla.
 Věříš neb nevěříš, musíš přede tam jíti
 Chtíc, nechtíc musíš zde všecko opustiti.
 Zítřka už nebude nic z hnízda našeho.
 A tak půjdeme do příbytku nového.
 Takto člověk před svou smrtí zvyknul lkáti,
 Že ze světa musí se vystěhovati.

Nemocný a zelinky.

Léčil bolest prsů svých léky z lékarny
 Nemocný, než býval výsledek vždy marný.
 Když chtěl jíti na vrch, velmi tvrdo dýchal
 Bylo mu jakby ho v prsích nůž byl pichal.
 Když tak utrápený kráčí po trávníku,
 Promluví zelinka k tomuto bídňiku:
 Proč tak smutně chodiš, tak bledý vyhlížíš,
 Jako vinem spilý ku zemi se nížíš.
 Co ti je, můj pane, ty jsi věru chorý,

Nemocný k zelince takto prohovoří:
 Prsa mne bolejí, a dýchat mi nedá,
 A lékař mne darmo vyléčiti hledá.
 Všecky své peníze na léky jsem vydal,
 Aby si nekolik roků k žití přidal,
 Ale jako vidím, všecko činím zdarma
 Nevývážnu více z mých nemocí jarma.
 — Pročže jsi nečinil nikdy ještě zmínky
 Této věci, řekly léčivé bylinky.
 My jsme už nemocným mnohým pomoc daly,
 Kterých lékařové uzdravit neznaly.
 A za naše dobré, užitečné léky
 Nebereme žádné peníze a vděky.
 Nemocný jim poví: vy dobré zelinky,
 Proč že jste mi tyto radostné novinky,
 Jak jsem onemocněl, hned neoznámily?
 Než zelinky k němu takto promluvily:
 Tobě slušelo nás nejprv se zeptatí,
 Zdaby jsme neznaly tobě pomáhati.
 Nám nebylo známo, že jsi znedůživěl,
 Že v tvých prsích zuří nebezpečný živel,
 Našimi léky už bylbyš jistě zdravý.
 Na to ten nemocný vzdychaje zas praví:
 Já jsem vás neznal, jak mohl jsem to znáti,
 Že vy nemocnému znáte pomáhati,
 Dost zle a nedobře, zelinky mu řeknau,
 Že jsi nám učinil poklonu tak pěknau.

Ty nás neznáš, nikdy neslyšel nic o nás,
 A předce každý den šlapati znáš po nás.
 Tu stojíme před tvým nosem a očima
 A předce si tvůj zrak nás ani nevšímá,
 Mnohé zelinky by spomohly ti vděčně,
 Kdyby jsi jen ty znal jejich moci léčné.

Zahradník a hruška.

Zahradník se zeptal své milé dceraušky,
 Kterau si vychoval, jedné mladé hrušky,
 Která je přčina, pověz že mi, toho,
 Že teď nemáš květu ani jen jednoho?
 Nebudeš mít žádné ovoce v jeseni,
 Když nyní v podletí žádných květtů není.
 Bývala jsi předtím pěkná zlatolistá,
 Teď nemáš žádného zeleného místa.
 Jabloně vůkol tě rumencem se rdějí
 A třešně sněhovým květem svým pyšnějí;
 Jen ty jsi špatná jak polomrtvá socha,
 Jen v tobě se oko milostně nekochá,
 Zaslaužila jsi tu největší výčítku,
 Ztrávila jedno celé léto bez užitku,
 Který mi už nikdy nenahradíš více,
 Byfby jsi i žila za roků tisíce.
 Osyralá hruška ta zahradníkovi
 Očišťujíc se z těch hrozných vín odpoví:

To je sice pravda, že tohoto léta,
 Z halauzek mých ani jedna neprokvěta,
 Že nebudeš letos užitek mít ze mne,
 Co uráží srdce tvé tak nepříjemně.
 Než pověz, příčina kdo je toho všeho?
 Nikdo, jen nedbalost pečování tvého.
 Znášli, že hausenky v loni mne zežraly
 Všecku ratolestem svým vládu odňaly.
 Jakže pozbavená své síly a vlády
 Mohau rozvíňovat krásných květů vnady.
 Jakže mohau letos ovoce ti dáti,
 Když si se nehanbil mne tak zanedbati.
 Nyní co na špatnou na mne kydáš hanu,
 Než ta ne mně, ale patří mému pánu.
 Neznášli jako jsem na tebe volala,
 Když jsem pod hausenek břemenem vzdychala,
 Ale ty jsi na mne ani nepohleděl,
 Ačkoli jsi dobře, co mne bolí, věděl.
 Nyní můžeš špatný nedbalče rád býti,
 Jestli na rok budu moci ještě žíti.

Svých opatrovníků potřebují stromy,
 By jich nezkazily všeliké pohromy

Slepý a hluchý.

Slepý a hluchý jenž před svým narozením,
 Byli navštíveni tímto dopauštěním,

Chtěli mezi sebou něco rozprávěti,
Než musil přijít k nim ještě někdo třetí.
Ten hluchý pohledí na toho slepého,
A drží bez očí jej za nešťastného,
Chcě se ho zeptati, jako nyní se má,
Mluvit však nemůže nic jeho řeč nemá.
Proto tu otázku napsal na papíři,
Než toho slepého pode nosem dýry
Nemohau to přecíst, tu mu onen třetí
Ráčil svojích očí pomocí přispěti,
A povi mu, co se ten hluchý ho táže,
Jak se má, že mu jen to oznámit káže.
Slepý dobře slyšel, co ten třetí pravil,
Nebo jeho los jej o sluch nepřipravil.
Ba i čísti znal, než zcela jiné taHy,
Jakých neznal napsát jeho přítel drahý.
Začal mluvit, ale ten hluchý neslyšel,
Hlas jeho do ucha nebylby mu přišel.
Chtěl tedy odpověď napsanou mu dátí,
Než bez zraku nic sám nemohl napsati.
Prosi třetího, ten píše co mu káže,
Že se hluchého též, jako se má, táže.
Hluchý přecítěl co mu slepý kázal psáti,
A jal se poznovu takto se ho ptáti,
Když uapsal svou rukou: jaké potěšení
Slepý mívá ve svém slepém položení?
Slepý dal psát: že se takto sám utiši.

Nevidá husle, že aspoň hudbu slyší.
 Slepý dal se ptáti: jaké potěšení
 Hluchý mívá ve svém hluchém položení?
 Odpověď dal, že se takto sám utíší:
 Že husle vidí ač hudby jich neslyší,

Žádné položení
 Bez potěchy není.

Mladá a stará krávka.

Upomněla stará krávka mladau matku,
 By nedala mnoho mléka ssát telátku.
 Nebo jestli se mu nasát dá nad míru,
 Bude tlačit jeho žaludek kus syru.
 Ale mladá matka té staré nevěří,
 A za dobrá radu nohou jí uděří.
 Jaké právo máš do mých věcí se míchat,
 Matku i telátko šípem huby píchat.
 Neznámli já sama co mu je potřebné
 J bez tvých řečí a rady tvé hanebné,
 Chcešly aby hladem už v dětinství mřelo,
 Bez vlády a síly padlo a umdlelo?
 Znáám já kolik² mu mám z mého mléka dáti,
 J ono dobře ví, jak dlaubo má sáti.
 Co mu jísti bráníš, když mu ještě chutná,
 Nechej je a nebuď k němu tak ukrutná.
 Asnad mu závidíš tu trochu radosti,

Nech se nají kolik jen chce do sytosti.
 Ta stará kravička uslyšíc tu svađu
 Pro tu její dobrau a potřebnau radu,
 Jen na krátce povi: nemusíš se vadit
 Tak semnou, že jsem ti chtěla dobře radit,
 Dej Bůh, aby jsi to neolitovala,
 Že jsi tak nic pro nic na mne naskákala.
 Pod večer však mladá matká ta nařiká.
 Že už zaškrtila telátko kolika.

Jako to ubohé skonalo telátko,
 Tak mřě pro nemírnost í mnohé děčátko

Kapka z moře a z pramene.

Já jsem kapka z moře, z moře velikého,
 A tys jen z pramene, a to maličkého.
 Veliká je moje po světě rodina,
 Slavně se vlnami ku nebi vypíná.
 Kapka pak z pramena ke té mořské povi:
 Že jsi z velikého rodu, každý to ví,
 Má rodinka ale se též jasně blyští,
 Když v tichém údolí ze skály se prýští,
 Ta lépe žižnivým pautníkům lahodí,
 Jako všecky tvoje mořské, hořké vody,
 U prostřed vás člověk žižni zhynaut může,
 Když můj pramen vděčně každému spomůže.

Více se nalezá u chudých štědrosti,
Nežle u největší bohatce hojnosti.

Lev.

Tak ukrotil jeden pán lva svého,
Že jsi hlavu svou do pysku jeho
Vložil srdcem mužným, myslí smělou,
A odtud zas vyšel s hlavou celou.
Diváci se nad tím zhrozili,
A přede z této hrůzy se těšili.
Mnohý oči svoje si zahalil,
A předce ho pro tu smělost chválil,
Nikdo ze všech nebyl taký smělý
To učinit ani za svět celý.
Když z lvíčího hrdla živý povstal
Od diváků mnoho peněz dostal.
Žádost zlata znovu ho pobádá,
Znovu hlavu lvu do tlamy vkládá,
Než ostrostí jazyka se byla
Kůže toho smělce poranila.
Tu jak kapka z krve lvu zachutná,
Hned napadne žlžen jej ukrutná,
Nebyl více pána želeť v stavu,
Ale rázem odsekne mu hlavu.

Příslaví nás samo o tom jisti:
Není dobře s pány třesně jisti.

Komár.

Ležím pod ořechem rozmyšleje vtipně,
 Tu přijda komár na ruku mne uštipne.
 Hnedky na nos toto letadlo nezbedné,
 A hnedky odletíc na mé čelo sedne.
 Já jej prstem stihám, chci jej přitisknouti,
 Než on vždy rychleji znal smrti vyhnouti.
 Hnedky tu, hnedky tam uštknutím mne trápil,
 A ja jsem jej předce nikdy neulapil.
 Počkej, naposledy zvolám, ty trápídlo,
 Však ti já upletu kauzelné osídlo.
 Komár zase na mat bilau kůži spěchal,
 A já jsem jej trochu z krve sáti nechal.
 Tu se mu krvi mou břicho začervená,
 Jako kdy se vinem podnapije žena.
 Pohnu prstem, a on prstu se neleká,
 Ale na svém sladkém místečku jej čeká.
 Sladkost mé krve mu tak velice chutí,
 Že se nechce ještě z místa svého hnouti,
 Že se ani smrti hrozící nebojí,
 Ale jako slepý při hostině stojí.
 Tu za své lahůdky životem zaplatil,
 Když jsem ho tam snadno prstem svým zachvátil

Takto bynau mnozí hoši

U prostřed světských rozkoší.

Vlastovička.

Když v podzimku bylo povětrí ochladlo,
 Kvítí pomrzlo a listí z stromu spadlo,
 Jedna vlastovička hluboko do skryše
 Vlezla, kde přes celau zimu spala tíše.
 Když v jaře zas slunce svítilo teplejší,
 A zem se oblekla ve rauchu krásnější,
 A světila svátek přirození Vesna,
 Tu se vlastovička probudila ze sna.
 Vyletne z skryše své, na věži posedne,
 A všudy proměnu velmi velkau shlédne.
 Cože se to stalo v této jedné noci,
 Jákau proměnila příroda se mocí?
 Včera, když jsem šla spát, celá zem truchlila,
 A dnes ráno se už tak rozveselila,
 Včera nebylo zřít voňavých fialek,
 A už jich dost vidím; už chlapeč z pištalek
 Vrbových pýskají, už se hora pučí,
 Už včela vůkol mých uší jemně hučí,
 Junce ještě včera zavřené v své stáji
 Hryzauc mladé křovy skákajíc se brají.
 Odkud přišla tato velká změna na zem,
 Jak se to vše jednou nocí stalo rázem?

Za dlouhý čas tajná působila ruka,
 Co před našim zrakem najednou vypuká.

Starý kůň a hříbě

Jedno mladé hříbě ke starému koni,
 Když ho po trávníku skákajíc dohoni,
 Řekne v své nevoli velmi prostopašně:
 Nikdy nevidělo jsem takové strašné,
 Takové obyzdné a špatné stvoření,
 Jak je to tvoje, kostlivče, vzezření,
 Čili se nchanbiš na světlo vyjítí,
 A mladým hříbatům ke urážce býti?
 Měl jsi se někde v temné skrýši schovat,
 Aby tě nemusil krásný svět spatřovat,
 Jaká oholená jest tvá stará kůže,
 Že mladé hříbě na ni hledět nemůže,
 Kde že ti jo tvoje hřiva dlouhovlasá,
 Kdo tě ni pozbavil starého chuďasa,
 Ano teď máš jiné šperky a okrasy,
 Do boků vyryté od provazů pásy,
 Kdeže jsi veliké zuby své potratil,
 Co bezzubý člověk za ně ti zaplatil?
 Slepýma očima na jiné se díváš,
 Křivýma nohama sotvy že se kýváš,
 Dokud se budeš tu taulat po záhoně,
 Nikdy jsem nezřelo špatnějšího koně.
 Starý kůň na tato slova tak rauhavá
 Mladochu pokornau jen odpověď dává:
 Nevidělos nikdy koně špatnějšího,
 Než jistě i nikdy věkem sešlejšího.

Častokráte takto bývá,
 Že se z děda vnuk vysmívá,

Malíř.

Přišel anjel z nebe v malíře podobě,
 A dal v známost uvést všem lidem o sobě,
 Že on zná malovat obraz lidských duší,
 Za skrovnau odměnu, která mu přísluší,
 Že tak budau míti ve svém obydlíčku
 Viditelnau zemským očím svau dušičku.
 Aby lidé jeho řečem uvěřili,
 Že mohau spatřit, co nikdy nespatri,li,
 Řekne, že je z nebe, kde mnoho maloval,
 A kdyby o pravdě někdo pochyboval,
 Že na takovéto nevěry porážku,
 Přinesl obrázků mnoho na ukážku.
 A tu rukou sáhne a vytáhne z vačku
 Vymalovaného v blankytném obláčku
 Pána Krista, potom jeho svatau matku
 A ostatní trůnu božího posádku.
 Jak lidé spatřili ty krásné obrázky,
 Stkvějící se bleskem milosti a lásky,
 Hned vymalovat za úplatek skrovnícký
 Všickni rozkaz dali, své vlastní dušičky.
 J jedna babička k malíři přšjela,
 Která též viděti svau dušičku chtěla;
 Kterau lid jak střígu chtěl pryč odehnati,

Než malíř, že se jí má po vůli státi
 Laskavě pověděl. Vtom všickni odešli,
 Aby zítra k němu zas se spolu sešli.
 Malíř byl hotový přes noc se svou práci,
 A ku každému se napořád obráci,
 Každému do rukou dal jeho dušičku,
 Nezapomněl ani na starou babičku.
 Jak lid své dušičky na obrázku viděl,
 Nejprv sám před sebou v srdci se zastyděl,
 Potom hlasně křičel: toť jsou čerty z pekla,
 Které satanáše moc odtud vyvlékla,
 Však takou tvář mají vlci, lišky, draci,
 Hyeny, lakomci, psové a pijáci.
 A když krásný obraz té strigy spatřili,
 Tu se ještě více vztekem rozlobili,
 Myslice v strachu, jak člověk padlý z duba,
 Že vidí před sebou z pekla Belzebuba.
 Tu všickni do rukou kamení zehápali,
 Aby toho čerta ukamenovali.
 Než ten si své ruky proměnil na křídla,
 A vyletěl z prostřed nich do nebes bydla.

Kdo hříšníkům obraz jejich duši líčí.
 Tomu, „ukřížuj ho, ukřížuj“ svět křičí.

Liška.

Liška ke jezeru čistému jak oko
 Přišla a pohlédla do něho hluboko.

A když v něm viděla oblaky, nebesa,
Ve svem srdci velkou radosti zaplesá.
Takto sama v sobě myslí a mudruje:
Jak veliká díra přes celou zem tu je.
Ach, to je nálezek vtipný, nový, hezký,
Ba největší mezi lidskými nálezkami.
Než jakým důvodem to ostatním liškám
Proukáži mojim milým tovaryškám,
Aby uvěřily, aby jejich prázná
Hlava mne neměla za paubého blázna.
Za celý měsíc o tom přemýšlevala
Až důvody této pravdy vyskaumala.
Když si vezmu bochník, do toho bochníka
Urobím díru, ta díra je veliká,
Tak že mohu přes ni jinou lišku zřít.
Kdo může pochybnost o tom jakou mít,
Že jsem jinou lišku skutečně spatřila,
V tomto mudrování mém nepochybila.
Kdoby o tě pravdě vězel v pochybnosti,
Tenby neměl vtipu a rozumu dosti.
Kdoby mi namítal bezdůvodně zcela,
Že jsem přes ten bochník jen sebe viděla,
Tenby musil velmi hlaupý, sprostý býti,
Ani jedné kapky rozumnosti mít,
Nebo tu viděnou lišku mohu chytit,
A pravdu rukama makati a cítit.
A právě tak, když se ke jezeru nahnu,

A toto všecko i na jezero vztáhnu,
 Čili není pravda neomylná, jistá,
 Že z toho na břehu u jezera místa,
 Vidím nové nebe, a že toto nebe
 Jest skutečným nebem, že neklamu sebe.
 Tak musí přes celou zemi díra býti,
 Nebo by jinaké nic nemohla zříti.
 Toto je veliké mé vynalezení,
 Nebo ještě v světě o tom zprávy není.
 A v skutku velikou chválu za to měla,
 Když o tom nálezku liškám rozprávěla.

Jak mnozí hvězdáři věci vynalezli,
 Které jako pára časem se rozlezly.

Osel a vůl.

K jednomu volovi dí osel ubohý,
 Že je pyšný, že má na své hlavě rohy.
 Vůl odpoví: já jsem vůl krotký a tichý,
 A nemám na hlavě roh znamení pýchy.
 Ba věru máš rohy, či se lhát nestydiš
 Předemnou, osel dí, jen že jich nevidíš.
 Vůl oslu zaručí: neznámli já sebe,
 Nebudu se učit, jaký jsem, od tebe.
 Kdybych rohy měl, sám musil bych to znáti,
 A ne od tebe se poučiti dáti.
 Špatný utrhači, odstup hned odemne,

Nebo tě jináče bodnu nepříjemně.
 Osel ten znaje, že pyšnému člověku
 Snadno jest přijíti do hněvu a vztěku,
 Utíkal k potoku, a tam za potokem
 Pronásledovaný tímto pyšným sokem
 Z druhé strany se už nebal této šelmy,
 Ale křičel k volu, že je pyšný velmi,
 Aby jestli posud to ještě nevěděl,
 Do toho potoka pozorně pohleděl,
 Že tam uvidí sám, že osel ubohý
 Pravdu mluví, a že vůl má velké rohy,
 Vůl pozře, když osel tak na něho volá
 Do řeky a vidí tamo rohy vola,
 Řekne k oslu: rohy já nemohu mítí,
 To musí v potoku tam jiný vůl býti.

Pyšných nikdo žádnou řečí
 Že jsou pyšní nepřesvědčí.

Sauboj.

Rozhněvali se dva beráni surovi,
 A hned do sauboje jít byli hotovi.
 Příčina pak byla toho rozlobení,
 Jakési na dobrém jméně uražení.
 Že jeden druhému nechtěl býti manem,
 Ale i jeden i druhý větším pánem.
 Tu se na určité místo dostavili,

Aby se čelem svým bauchali a bili.
 Dosti jejích matky zbědované lkaly,
 Že takých ukrutných synů vchovaly.
 Ale tito jejích prosby oslyšeli,
 Za největší poklad čest před světem měli,
 Říkajice: jakbych jsme se mohli polem
 Spolu pásti, kdyby krvavých ran bolem
 Čest před beráni se nám nenavrátila,
 Toby nám potupa ta největší byla.
 Kol stáli beráni a ovčák jak soudce.
 Tu se uražení ti do běhn prudce
 Jako nejlítejší satani zabrali,
 Rány si vespolek do čela dávali;
 Až posléz jednomu krev z nosa sičela,
 „Už je dosti“ všecka chasa zakřičela.
 Tu se rázem konec učiní sauboji,
 Potom zas se oba pásli při pokoji.

Čili může způsob rozumnější býti
 Než tento, před světem čest si ochrániti?

Židé.

Jeden s novohradské stolice pán rodem,
 Živil se jen svého vinohradu plodem.
 A že byly přišly časy na něj tvrdší,
 A svět byl při tom všem vždycky ještě hrdší:
 Aby si důchodky zmnožil trochu více,

Dal si nasaditi stromky do vinice;
Kteréby mu bez vší práce rok po roce
Přinášely mnohé na prodej ovoce.
Ale když tam vinné kmeny to užřely,
Že dělníci mladé stromky sadit chtěly,
Vyhnat se je jaly zpátkem, říkajíce,
Že tak na zmar přijde celá ta vinice.
Neb že vinohradům největší škůdcové
Bývají ze stromu bradatých stínové.
Ale ti od pána vyslaní dělníci,
Nechtěli naklonit ucha té vinici,
Že co ji hned celau stromovi udusí.
A aby to vinné kmeny utišili,
Takto ještě k nim ti dělníci mluvili:
Však my nesadíme stromy, jen stromčeky,
Které bez toho tu nebudau na věky,
To jsau jen ze stromů maličké prautíky,
Proč tedy dělate tento strach veliký?
Tu kmeny, že byly z částky přinuceny,
Z částky posledními slovy potěšeny,
Vidauce, že předce by neodolaly,
Mezi sebou malé pníky sadit daly.
Než ty pníky každým rokem větší byly,
Naposledy vůkol tak se rozšířily,
Že všecku k těm kmenům vytáhly potravu,
Přivozujíce je do bídného stavu.
Kolem stromů všecky kmeny vyschýnaly,

A které mocnější z nich živé zůstaly,
 Žádných broznů víc leč kyselých přinesly,
 Ba i tyto rok po roku více klesly;
 Tak že naposledy z celé té vinice,
 Žádného užitku neměl nikdo více.

Ten vinohrad je ves, to réví jsau lidé,
 A ty rozvětvené stromy, toť jsau — Židé.

Jakob.

Jakob nepřestana po Racheli taužit,
 Tři sta a šedesát čtyři týdne slaužit
 Slibil za ni. Lában dí, že za manželku
 Potom za tu službu dostane Ráchelku.
 Kdoby neznal, tomu jeho farář řekne,
 Že ta mladší Ráchel byla tváři-pěkné,
 A ta starší sestra Lía, vyhlížela
 Jakby očka krví lemovaná měla.
 Když Jákob za sedm roků dost pracoval,
 S nebezpečenstvím své ovce obhajoval,
 Přišel den, pro který tak dlouho se sauil,
 Přišla ta noc, po níž tak náramně taužil;
 Než od velikého žele téměř zašel,
 Když ráno při sobě Liu ležet našel.

Od onoho času při slavení sňatku,
 Dělá se tak mnoho i klamu i zmatku.

Druhák.

Před svatým Jakubem asy dvěma týdni
Byl jeden úl taký zdvořilý a vlidný,
Že pustil ze sebe pánovi Druháka,
Pilného dělníka, dobrého zpěváka.
Když byl už do svého umístěn paláce,
Prv nežli započal konat svoje práce,
Aby byl pořádek a úřad obnoven,
Měl si jednu ze čtyř voliti královen;
Z kterých jedna každá panovati chtěla,
Každá rovné právo ke koruně měla,
Nebo byly všechny dcery jedné matky,
A každá měla z nich hromádku čeládky.
U každé při boku stkvěli, se mládenci,
Spolu i s jejími všemi přivrženci.
Jedna opatrná, a druhá moc obra
Měla, třetí maudrá, čtvrtá byla dobrá.
Tu se všechny včely spolu shromaždily,
Aby si jednu z nich za krále zvolily.
Nejprv měly o té dobré dlanhau radu,
Ale že neměla pevné vůle vládu,
Pro její jen ženskau a slabau dobrotu,
Jenby celá říše vyšla na žebrotu;
Uzavřely, že ji násilně zaškrtí,
By tou jejím právům konec bylo smrti.
Potom měly o té maudré dlanhau radu,

Ale že neměla dost silnou armádu,
Aby jich maudrosti svou neoslepila,
A jako ostatní, maudřejší nebyla,
Uzavřely, že ji těž tajmo zaškrtní,
By tou jejím právům konec bylo smrti.
Když o oprtrné řeč, a o té mocné
Byla, že jim obům ruky nápomocné
Mnozí podávali, a obau stran síla
Z každého ohledu téměř rovná byla;
Nemohly za dlouhý čas nic vykonati,
Uzavřely tedy, aby porovnatí
Vespolek se obě pokojně ráčily,
Co jim hned i skrze posly oznámily.
A tu opatrná zavolala k sobě
Tu mocnou, aby se v přátelském způsobě
Porovnaly. Mocná přišla k opatrné.
Ale když už před ní stála: hned se hrne
Hromada zbauřenců zakaupených na ni,
Ona se svým mečem jako může brání,
Ale naposledy podlehla převaze,
Za odpor životem zaplatila draze.
Když o této smutné vraždě zprávu měla
Její stránka, rázem zbauřila se celá.
Ale opatrnou tu její spojenci
Chránili až posléz maudřejší vlastenci,
Takto ke zbauřencům těmto promluvili:
Nač bychom se darmo dlouho prali. bili?

Z královského rodu už více nikoho
 Nemáme, krom toho výrostku jednoho.
 Zapomeňme na to, co se jednau stalo;
 Už nebude jináč, komu štěstí přalo
 Nechat na otcovském trůně svém kraluje,
 A s tím volba tá od všech se potvrzuje.
 Od toho časn, co živ byl Matuzalem,
 Takovým způsobem stal se mnohý králem,

Nemocná žena.

Roztonala v těžké žena se nemoci,
 A nemohla spáti, ni ve dne, ni v noci.
 Manžel pro lékaře slauhu vypravuje,
 Než ona řekne, že ho nepotřebuje.
 Na druhý den ženu v boku začne pichat,
 Od bolesti musí bédovat a vzdychat.
 Manžel jí lékaře zase připomene,
 Ale se ta rada nelibila ženě.
 V noci měla také hrozná boly v hlavě,
 Že téměř už snéstí nebyla jích v stavě.
 Muž chtěl zas lékaře, žena zas nechtěla,
 Aby sním daremných nákladků neměla.
 Na druhý den nemoc ještě se zveličí,
 Ve velkých bolestech béduje a křičí.
 Muž jí připomíná faráře a zpověď
 „Takby hned umřela“ dala mu odpověď.

V noci už nemohla z plic vypauštět páry,
 Ve svých strašných snách už vidí smrt a máry,
 Tu se odhodlala že hned časně ráno,
 Bude pro lékaře, faráře posláno.
 Než když přišlo ráno lehčeji se cítí,
 A nechce nikoho ku pomoci míti.
 Muž k jejímu loži přijde o polední,
 Vidí, že se blíží hodina poslední,
 Bez vědomí ženy na faru posílá,
 By jeho velebnost přijítí ráčila.
 A přičku s kočím do města dalekého
 Pošle, by přivezl lékaře maudrého.
 Pán farář přispěchá hnedky bez omluvy,
 Než nemocná více, nedýchá, nemluví.
 Tu do města posel utiká ohebný,
 Lékaři povědět, žeť není potřebný.

Člověk snáší své neřesti
 Dokud jich jen může nésti;
 Pod největší jenom tíží
 Hledá sobě pomoc v kříži.

Dvě kravičky

Dvě kravičky měly dvě tučné telata,
 Řezníkem jenž byla násilně odňata.
 Řezníkovi tomu jedna z těch kraviček
 Za tu laupež dala svou nohou políček,
 Druhá ale se jen naň dívala smutně,

Že zachází s matkou věrnou tak ukrutně.
Ona do večera vzdychajíc smutila,
Než na druhý den už veselejší byla.
Než náruživější ta druhá kravička,
Když zmizla jejího žití polovička,
Nedala utišit se tak v krátkou dobu,
Mluvíc za miláčkem že půjde do hrobu.
Z rána do večera a celau noc ručí,
V nevýslovných srdce mukách sebe mučí.
Ta druhá sauseda radu jí dávala,
By jednau od nářku tohoto přestála;
Aby se příkladem jejim poučila,
A už trochu tižší, jako ona, byla.
Ale ta se na to nahněvá velice,
Co ztratila, že se jí nevrátí více.
Počkej jen těši ji, a buď spokojnější,
Čas hojí všecko, i rány nejhroznější.
Než sauseda darmo smutnau matku koji,
Nikdy více rána má se nezahojí,
Žalostně vzdychala. Tu řekne sauseda:
To se jen tak lehko nyní tvrdit nedá,
Ty mi v svém zármutku nyní nedůvěříš,
Ale zkušíš, potom jistě mi uvěříš.
Za nekolik dní ta zarmaucená matka
Hořce želela smrt svého ubožátka.
Potom ale se jí levněji být zdálo,
Každodenně méně její srdce lkaló;

Tak že když vkročila do druhého týdne,
Zmizly všechny její tužby, žele bídné,

Důvěruj jen nebes pánu,
Čas zahojí každou ránu.

Dobří a zlí lidé.

Pověz mi, otče, co za nešlechetníci

Nasáli kaukolu tu mezi pšenici?

Otec poví: sám Bůh podle své libosti

J kaukolu mezi pšenici dá rosti.

A v horách, kde bydlí ptáků zbor zpěvavý,

Proč se tam nachází i mnohý pták dravý?

Proto, otec poví, že i dravé ptáky

Bůh stvořil, nejen ty líbezné zpěváky.

Proč s užitečnými na lauce trávnaté

J mnohé byliny rostau jedovaté?

Otec řekne: proto, že Bůh sám vyvodí

Z půdy nejen dobré, než i to co škodí,

To jináče nemůž býti,

Dobry se zlým musí žiti.

Hroby.

Ty hrobaři, kdo tu leží v tomto hrobě?

Opilec, jenž spadna zlámal vazy sobě.

A v tomto tu? — tam jsau zahrabány kosti

Žráče, jenž umořil se svou nemírností.
 A v onom kdo spí? — tam má ostrá motyka
 Hrudami přikryla jednoho chlipníka.
 A tu zase? muž jenž v hněvě ženu nabil
 Až k smrti, a potom i sám sebe zabil.
 A tam trochu dále? — tam leží užerný,
 Hladem skličěn umřel pro pokrm mizerný.
 Tam do toho hrobu kdo se doprovodil?
 Nuzník, který se byl sám do vodi hodil.
 Tam kde ta kobylka zní truchlými lálásky?
 Tam dřímá mladík, jenž se prostřelil z lásky.
 A v tom novém hrobě, kde lilie bílá?
 Dítě spí, jež matka v noci udávila.
 — Ach, tak lidé sami zvykli svými hříchy,
 Udělati sobě ten příbytek tichý.
 Nu nebuď hrobařem víc od této doby,
 Když lidé kopají sami sobě hroby.

Chudobná matka.

Z koho se narodil Kristus, synu sladký?
 Narodil se Kristus pán z chudobné matky.
 A ty jsi se z jaké narodil? — podobně
 Mému spasiteli, také jen z chudobné.
 Pověz, či se Kristus pán někdy žaloval,
 Že ho chudá matka, chudý pěstoun choval?
 — O tom jsem neslyšel, ani jsem nečítal.

Žeby chudobu své matce byl namítal.
 A či tě to mrzí, či se ti nelíbí,
 Že zemské bohatství tvojí matce chybí?
 — Mně sice má matka ze všech jest nejsladší,
 Než nedbalbych, kdyby byla i bohatší.
 Kdo to učinil, že matka Krista pána
 Nebyla na zemské statky požehnána?
 — To učinil Pán Bůh. — Nu a kdože tobě
 Naroditi se dal také ve chudobě?
 J to učinil pán Bůh který mne stvořil.
 Nu a proč že jsi mi předce to hovořil
 Žebys nedbal, kdyby tvá matka nejsladší,
 Nebyla chudobná, než trochu bohatší?
 Když Kristus nežádal bohatší si matku,
 Než přestával i na jejím nedostatku.
 Proč ty na tom, co ti Bůh dal nepřestáváš,
 Nespokojnost s Bohem svým na jevo dáváš?
 — Odpusť mi to otče, hnedky do paměti
 Nepřišlo mi to, že i ty malé děti
 Od samého Boha matku svou dostaly,
 By tak na řízení božím přestávaly.
 — Synku, od nynejška máš vždy pamatati,
 Že máš na tom, co ti Bůh dal, přestávati.

První a poslední.

Na počátku roku školského se vléci
 A sednauti musil chudý žák ku peci.

Na posledním místě zarmaucený seděl,
 Od jiných potupen jen do knížky hleděl.
 Na první pak místo se ti posadili,
 Kteří nejbohatší mezi žáky byli.
 Než po dvou měsíců šťastném odplynutí
 Učitele jejich maudré rozhodnutí
 Toto nařídilo: že ne jak z počátku,
 Ale že budau v tom seděti pořádku,
 Jako se kdo učí, a že nejpilnější
 Zaujati mají místa nejpřednější.
 Ti bohatí ale, co v předku seděli,
 Šli ku peci, a tam byli přes rok celý:

Kristus pán pověděl, že první poslední
 Budau, a poslední že se stanau přední.

Nalezený poklad.

Jeden sedlák našel tam daleko v hoře
 Pochovaný poklad jakoby v komoře.
 Byl to hodný kotel na dvě, tři okovy,
 V kterémž stříbrné a zlaté byly kovy.
 Nad tím pokladem tak hluboce zastonal,
 Že téměř radosti život svůj dokonal.
 Než nevěděl co má sobě s ním počíti,
 Jak toto bobatství přede světem skrýti.
 Když tak dlanu sám se sebou se hašteří,
 Umínil si, že se bohatému svěři

MUZ 153

Jednomu
A bude da
Po maličk
Aby lidé
Polovičku
Že daruje

Když pán o pokladech nalezených slyšel,
Prozřetelně sám s tím sedlákem tam přišel,
A skutečně našel tam stříbro a zlato,
Než tato náhoda dovedla ho na to,
Že toho sedláka nožem zamordoval,
A ten celý poklad sám pro sebe schoval,
Sedláka pak toho do té jisté jámy,
Kde ten poklad ležel, zahrabal hrudami.

Tak mnohý skrz tajné vraždy
Bohatství si nashromáždí.

Pustá kréma.

Nebe slalo hromy, vichřici a pršku
Na krému na jednom postavenau vršku,
Kde vedle ni třená a široká cesta
Mnoho lidí zvykla sprovázet do města.
Než ti hromové, co do ni uděřily,
Do spódku ji ohněm neběským spálily.
Jen některá ještě na tom místě pevná
Stála na památku počernalá břevna,

Slovenská pedagogická knižnica
Bratislava.